

Nr 65

Konstitutionsutskottets betänkande med förslag till ändring i riksdagsordningen m. m. med anledning av riksdagens förvaltningsstyrels framställning 1974:24 och en inom utskottet verkställd översyn av gällande riksdagsförfattningar.

Ärendet

Den nya regeringsformen (RF) och den nya riksdagsordningen (RO), som riksdagen slutligt antog i våras, skall i sin helhet börja tillämpas den 1 januari 1975. Det ankommer på riksdagen att företa de följdändringar som grundlagsreformen ger anledning till i de författningar om riksdagen och dess organ som enligt äldre grundlagsbestämmelser beslutas av riksdagen ensam. Förberedelsearbete för denna översyn har under hösten pågått inom olika delar av riksdagsförvaltningen och riksdagens verk. Såvitt gäller riksbanken och riksgäldskontoret framlägger finansutskottet förslag i betänkanterna FiU 1974:40 och 41. Erforderliga förslag i övrigt framläggs genom detta betänkande.

I *bilaga 1* framläggs sålunda förslag till

1. lag om ändring i riksdagsordningen,
2. lag med instruktion för riksdagens förvaltningskontor,
3. ändring i instruktionen för riksdagens ombudsmän,
4. lag med instruktion för riksdagens revisorer,
5. ändring i reglementet för riksdagsbiblioteket,
6. ändring i reglementet för Nordiska rådets svenska delegation,
7. ändring i besvärstadgan för riksdagen och dess verk,
8. ändring i bestämmelserna angående Riksdagens författningssamling (RFS),
9. ändring i bestämmelserna angående ikraftträdande av vissa författningar och föreskrifter, intagna i Riksdagens författningssamling,
10. lag med instruktion för valprovsnämnden.

Vidare framlägger utskottet förslag om upphävande vid utgången av år 1974 av riksdagsstadgan och 6 § i de av riksdagen den 12 december 1968 antagna bestämmelserna om revision av riksdagsförvaltningen (RFS 1968:8).

Förslaget under 2 bygger på riksdagens förvaltningsstyrels framställning i ämnet till riksdagen (2 saml. 1974:24). Till grund för förslaget under 4 har legat en skrivelse i saken från riksdagens revisorer till utskottet med ett därvid fogat förslag till ny instruktion för riksdagens revisorer. Skrivelsen och revisorernas förslag har avtryckts i *bilaga 2*. Även förslaget under 5

grundar sig på ett av riksdagsbibliotekets styrelse till utskottet ingivet förslag. I övrigt har utskottet under hand från vederbörande organ inhämtat synpunkter på frågan om erforderliga ändringar i de bestämmelser som gäller för organet i fråga.

Utskottet

Riksdagsstadgan

Den nya riksdagsordningen skall börja tillämpas den 1 januari 1975. Riksdagsstadgan bör därför upphävas vid utgången av år 1974.

Lag med instruktion för riksdagens förvaltningskontor

Det förslag till ny instruktion för riksdagens förvaltningskontor som framlagts av förvaltningsstyrelsen i framställningen 1974:24 innebär en anpassning till den nya riksdagsordningen samt vissa andra ändringar av formell natur. Dessutom föreslås att det skall bli möjligt för förvaltningsstyrelsen att till en direktion delegera beslutanderätt i ärenden som inte har principiell betydelse eller eljest särskild räckvidd. Direktionen skall även ha vissa andra uppgifter. Enligt förslaget skall direktionen bestå av två ledamöter av förvaltningsstyrelsen jämte förvaltningsdirektören. En annan saklig nyhet är att högst tre personalföreträdare föreslås skola tjänstgöra som ledamöter i styrelsen vid avgörande av andra frågor än förhandlingsfrågor med de organisationer som företräder de anställda i riksdagen och dess verk samt frågor om riksdagsledamöternas ekonomiska förmåner. Ordningen med personalföreträdare ansluter sig till vad som efter riksdagens hörande beslutats för de under regeringen lydande verken. Det förutsätts att 9 kap. 3 § nya RO ändras så att den föreslagna ordningen kan genomföras.

Utskottet har funnit sig kunna i allt väsentligt godta förvaltningsstyrelsens förslag till ny instruktion för riksdagens förvaltningskontor. Utskottet tillstyrker sålunda att styrelsen får möjlighet att inom sig tillsätta en delegation för de uppgifter styrelsen angett. I denna delegation bör förvaltningsdirektören vara föredragande men icke ledamot. Utskottet hänvisar till riksdagens beslut 1967 att avvisa i proposition framlagda förslag att medge delegationsrätt på det kommunala området till ledamot eller suppleant i förening med tjänsteman och utskottets av riksdagen godkända uttalanden i frågan (KU 1967:32). Med hänsyn till det anförda förordas viss ändring i 13 §.

Även den föreslagna ordningen med personalföreträdare i förvaltningsstyrelsen tillstyrks av utskottet. Utskottet framlägger därför också förslag till ändring av 9 kap. 3 § RO. Ändringen överensstämmer med vad förvaltningsstyrelsen förordat med det tillägget att högst tre personalföreträdare får ingå i styrelsen.

I det av utskottet framlagda förslaget (2) till ny instruktion för förvalt-

ningskontoret ingår också bestämmelser som tar sikte på utlännings möjlighet att inneha eller utöva tjänst hos riksdagen eller dess verk.

Av bestämmelserna i 11 kap. 9 § tredje stycket nya RF framgår att utlämning i princip är likställd med svensk medborgare i fråga om möjligheterna att erhålla tjänst eller uppdrag hos staten eller kommun. Undantag från denna grundsats uppställs beträffande vissa särskilt betydelsefulla tjänster och uppdrag. RF gör det vidare möjligt att i lag eller enligt förutsättningar som anges i lag förbehålla även andra offentliga tjänster och uppdrag än de i RF uppräknade åt svenska medborgare.

I 11 kap. 9 § RF slås också fast att tjänst eller uppdrag såsom chef för myndighet som lyder omedelbart under riksdagen eller såsom ledamot av sådan myndighet eller dess styrelse är förbehållen svensk medborgare. Tjänst eller uppdrag som tillsätts genom val av riksdagen får endast innehåvas av svensk medborgare. Vidare föreskrivs i 9 kap. 2 § nya RO att huvudsekreterare hos riksdagsutskott skall vara svensk medborgare.

Frågan om utlännings tillträde till offentlig tjänst tas upp i propositionen 1974:174 med förslag till lag om ändring i statstjänstemannalagen m. m. Föredragande statsrådet framhåller där (s. 78) att tjänsterna i regeringskansliet i betydande utsträckning bör reserveras för svenska medborgare och att han med anledning härav föreslagit att regeringen skall få en generell behörighet att besluta om detta. Han framhåller vidare att det torde vara lika angeläget att också de tjänster som finns inrättade i riksdagen i huvudsak förbehålls svenska medborgare. Det kan emellertid självfallet inte ankomma på regeringen att besluta om dessa tjänster, liksom inte heller om tjänsterna i riksdagens verk. I den mån riksdagen inte vill reglera frågan om tillträde till dessa tjänster genom generella föreskrifter i lagform kan en lämplig lösning vara att riksdagen genom en särskild lagbestämmelse överlämnar åt riksdagens förvaltningskontor att genom generella föreskrifter eller i särskilda fall ställa upp krav på svenskt medborgarskap för innehav eller utövande av tjänst vid riksdagen eller dess verk.

Enligt utskottets mening är det, som anförts i propositionen 1974:174, angeläget att de tjänster som finns inrättade hos riksdagen eller dess organ i huvudsak förbehålls svenska medborgare. Detta förutsätter bestämmelser i lag härom. Utskottet anser att en lämplig lösning härvidlag är att i instruktionen för riksdagens förvaltningskontor inta bestämmelser som ansluter till vad som i propositionen föreslås skola ingå i 4 § statstjänstemannalagen rörande regeringskansliet. När det gäller riksgäldskontoret och riksbanken, vilka såväl genom sin storlek som sina speciella arbetsuppgifter intar en särställning i detta sammanhang, bör emellertid dessa frågor lämpligen regleras genom en föreskrift i resp. verks reglemente. Finansutskottet framlägger förslag i denna del (se FiU 1974:40 och 41). Utskottet förordar med hänsyn till det anförda att i 2 § som ett sista stycke intas bestämmelser om att förvaltningskontoret äger föreskriva eller för särskilt fall besluta att endast den som är svensk medborgare får inneha eller utöva tjänst inom riksdagen eller dess verk utom riksbanken eller riksgäldskontoret. I 11 §

bör tilläggas att förvaltningsstyrelsen avgör sådana frågor och i 13 § bör föreskrivas att styrelsen inte får delegera sina befogenheter i detta hänseende. Härigenom tillgodoses att endast styrelsen kan fatta beslut i de angivna frågorna.

Utskottet föreslår i detta sammanhang också en saklig ändring i bestämmelserna om arvode till de av riksdagen valda ledamöterna och suppleanterna i förvaltningsstyrelsen. Med hänsyn till att arvoden till dessa varit oförändrade sedan den 1 juli 1966 anser utskottet en uppjustering motiverad. Utskottet förordar att årsarvodena höjs från 4 000 till 6 000 kronor för ledamot och från 500 till 1 200 kronor för suppleant. Dessutom bör utgå ett särskilt sammanträdesarvode på 100 kronor. Förslaget föranleder ändring i 22 § i det av styrelsen framlagda förslaget till ny instruktion.

Utöver de sakliga ändringar som angetts i det föregående har utskottet endast företagit vissa formella justeringar i förvaltningsstyrelsens förslag. I anslutning till reglerna i nya RF om normgivningsmakten bör instruktionen fr. o. m. den 1 januari 1975 betecknas som "lag med instruktion för riksdagens förvaltningskontor".

Instruktionen för riksdagens ombudsmän

Riksdagen beslöt 1972 (KU 1972:19) att låta tillsätta en utredning med uppgift att överväga frågor om riksdagens ombudsmäns uppgifter och arbetsformer m. m. Utredningen är inte närmare bunden i sitt uppdrag utan kan förutsättningslöst pröva såväl principiella frågor om ombudsmännens uppgifter och arbetsformer som praktiska och organisatoriska frågor. Utredningens arbete pågår fortfarande. I avbidan på resultaten därav synes endast sådana ändringar i instruktionen för riksdagens ombudsmän böra genomföras som oundgängligen erfordras med hänsyn till de nya bestämmelserna i RF och RO. Förslag i denna del (3) framläggs i bilaga 1. Det bör i sammanhanget noteras att frågan om ett genomförande av ämbetsansvarskommitténs förslag till regler om ämbetsansvar och disciplinärt ansvar i offentlig tjänst ännu inte har avgjorts. Proposition i frågan torde komma att framläggas under nästa år. Frågans lösning torde komma att få återverkningar för ombudsmännens vidkommande.

Bestämmelserna i instruktionen om *ombudsmännens uppgifter* (1–3 §§) kan även med de nya bestämmelserna i RF och RO bibehållas i sak oförändrade. I 2 § bör emellertid rättas en felaktig paragrafhänvisning, varjämte ordet "regeringen" bör intas i stället för ordet "Konungen". I samma paragraf bör också föreskrifterna om att ombudsmännens ämbetsberättelse skall avlämnas vid riksdagens början ändras. I avbidan på JO-utredningens överväganden bör nuvarande ordning i sak bibehållas. Det bör därför föreskrivas att ämbetsberättelse för föregående kalenderår skall lämnas till riksdagen senast den 10 januari, dvs. samtidigt med budgetpropositionen.

Bestämmelserna om *organisationen* (4–6 §§), om *klagomål* (7–9 §§) och de

i 10–15 §§ i instruktionen intagna *allmänna bestämmelserna om handläggningen* kan t. v. bibehållas oförändrade.

16 och 17 §§ instruktionen innehåller bestämmelser om vissa *särskilda åklagaruppsifter*. 16 § tar sikte på åtal vid riksätten mot ledamot av högsta domstolen eller regeringsråd ävensom mot statsråd. Grundlagsbestämmelserna har i dessa delar ändrats i sak, vilket måste slå igenom i instruktionen. Motsvarande gäller 17 §, som avser åtal mot vissa befattningshavare hos riksdagen eller dess organ samt åtal för vissa handlingar som riktar sig mot riksdagen eller dess organ m. m. Mot denna bakgrund föreslår utskottet ändrad lydelse av 16 och 17 §§.

Stadgande angående åtal mot ledamot av högsta domstolen eller regeringsrätten finns i 12 kap. 8 § första stycket RF. Där föreskrivs att åtal för brott i utövningen av sådan ledamotstjänst väcks i högsta domstolen av riksdagens ombudsman eller justitiekanslern. Enligt andra stycket i samma paragraf prövar högsta domstolen också om sådan ledamot enligt vad därom är föreskrivet skall skiljas eller avstängas från sin tjänst eller vara skyldig att undergå läkarundersökning. Även härvidlag väcks talan av riksdagens ombudsmän eller justitiekanslern. Bestämmelserna bör ses i samband med 11 kap. 5 § RF som anger förutsättningarna för rätt att skilja ordinarie domare från hans tjänst, för avstängning från tjänsten och för läkarundersökning m. m.

De båda första styckena i 16 § enligt utskottets förslag avser att ansluta till de återgivna bestämmelserna i 12 kap. 8 § RF.

Statsråds ansvar för brott i utövningen av statsrådstjänsten regleras i 12 kap. 3 § RF. Enligt denna paragraf får den som är eller har varit statsråd fällas till ansvar för sådant brott endast om han därigenom grovt har åsidosatt sin ämbetsplikt. Åtal beslutas av konstitutionsutskottet och prövas av högsta domstolen. I förarbetena (prop. 1973:90 s. 424) uttalas att det bör ankomma på någon riksdagens ombudsman att väcka och utföra åtal som beslutats av utskottet. Utskottet bör också kunna uppdra åt ombudsman att fullständiga den utredning som skall ligga till grund för utskottets åtalsprövning. Det framhålls att bestämmelser om ombudsmans skyldigheter i dessa hänseenden bör meddelas i instruktionen för JO och att ombudsman givetvis inte bör åläggas att själv göra något uttalande i åtalsfrågan.

16 § tredje stycket i förslaget avser att innehålla erforderliga instruktionsbestämmelser mot bakgrund av bestämmelserna i 12 kap. 3 § RF. Utskottet har övervägt att nu också däri inarbeta bestämmelser om rätt för utskottet att erhålla biträde av ombudsman med fullständigande av utredningen för prövning av fråga om åtal mot statsråd. Utskottet har emellertid funnit att frågan om bestämmelser i detta hänseende lämpligen bör övervägas av JO-utredningen innan beslut fattas.

9 kap. 8 § RO innehåller bestämmelser om åtal mot vissa angivna befattningshavare hos riksdagen eller dess organ. Bestämmelserna tar sikte på att åtal för brott begånget i utövningen av vederbörandes uppdrag

eller tjänst endast får beslutas av visst riksdagsorgan. Enligt tilläggsbestäm- melsen 9.8.2 förutsätts att motsvarande bestämmelser finns i andra för- fattningar. I förarbetena (prop. 1973:90 s. 590) uttalas att riksdagens om- budsmän bör vara skyldiga att på uppdrag av åtalsbeslutande utskott utföra åtalet. Det sägs vidare att utskott som prövar åtalsfrågan bör kunna påkalla JO:s biträde med förundersökningen. Sistnämnda fråga bör enligt utskottets mening lämpligen ytterligare övervägas av JO-utredningen innan beslut om bestämmelser härvidlag fattas. I instruktionen för ombudsmännen bör därför nu endast intas bestämmelser om skyldighet för riksdagens om- budsmän att utföra åtal varom nu är i fråga.

De bestämmelser som nu finns i 17 § instruktionen för riksdagens om- budsmän om skyldighet för ombudsman att i vissa angivna fall väcka åtal för handlingar som riktar sig mot riksdagen och dess organ m. m. bygger på bestämmelser i 1809 års RF och 1866 års RO som saknar motsvarigheter i nya RF och nya RO. Ifrågavarande instruktionsbestämmelser bör därför utgå. Detta har beaktats i förslaget.

I övrigt föreslås ingen annan ändring i instruktionen än ett förtydligande i 21 § andra stycket i anslutning till ombudsmännens befogenhet att besluta att tjänst som "byrådirektör" skall tillsättas utan att kungöras till ansökan ledig. De tidigare tjänsterna som byrådirektör är numera i tjänsteförteck- ningen angivna som tjänster för "byrådirektör/avdelningsdirektör" i högst viss angiven lönegrad. Ombudsmännens befogenhet i angivet hänseende bör därför uttryckligen utsägas omfatta också tjänst som avdelningsdirektör.

Lag med instruktion för riksdagens revisorer

Det förslag till ny instruktion för riksdagens revisorer, som revisorerna med skrivelse den 29 september 1974 överlämnat till utskottet (se bilaga 2), avser att tillgodose det behov av ändringar i den hittillsvarande instruk- tionen som föranleds av bestämmelser i den nya RF och den nya RO. Vid utformningen av förslaget har enligt revisorerna beaktats den under senare år genomförda omläggningen av revisionsarbetet samt de uttalanden om revisorerna och deras arbete som föregått antagandet av den nya RF och den nya RO ävensom den från årsskiftet 1974/75 gällande lagen (1974:585) om skyldighet att tillhandahålla riksdagens revisorer vissa hand- lingar m. m. Vidare har det av 1970 års revisionsutredning framlagda för- slaget till ny instruktion för revisorerna (framställningen 1971:21 s. 46-50) i flera avseenden fått tjäna som förebild.

I olika sammanhang har riksdagen, inte minst under senare år, slagit fast att riksdagens revisorer utgör ett väsentligt led i riksdagens kontrollmakt. Det har vidare stått klart att revisionens möjligheter att på ett tillfreds- ställande sätt fullgöra sina betydelsefulla uppgifter på ett avgörande sätt är beroende av de enskilda revisorernas personliga insatser. I fråga om in- riktningen av revisorernas verksamhet har enighet rått om att arbetet måste

koncentreras till principfrågor och frågor av mera allmän karaktär. 1970 års revisionsutredning ägnade huvuddelen av sitt arbete åt att konkretisera och precisera vad som bör avses härmed. De slutsatser i denna del som utredningen kom fram till ifrågasattes inte under arbetet med nya grundlagsbestämmelser om revisorerna och deras verksamhet. De har även legat till grund för revisorernas arbete under de senaste åren.

En ny instruktion för revisorerna bör enligt utskottets mening utgå från de grundprinciper som sålunda angetts. Den måste vidare passa in i den ram som utgörs av de nya bestämmelserna i RF och RO samt lagen (1974:585) om skyldighet att tillhandahålla riksdagens revisorer vissa handlingar m. m.

Det av revisorerna upprättade förslaget till ny instruktion uppfyller i stort de anspråk som sålunda måste ställas på en instruktion för revisorerna. Utskottet har därför i väsentliga delar kunnat ansluta sig till förslaget. De avvikelser som företagits avser i flertalet fall redaktionella jämkningar. Utskottet kan i fråga om motiveringen till det av utskottet i bilaga 1 framlagda förslaget (4) till lag med instruktion för riksdagens revisorer i första hand hänvisa till vad revisorerna anfört i sin skrivelse till utskottet (se bilaga 2). I det följande kommenteras endast vissa särskilda punkter.

Till 1 §

Vissa redaktionella ändringar har företagits i förhållande till revisorernas förslag. Vidare har revisorernas granskningskompetens i fråga om statsunderstödd verksamhet preciserats i ett nytt andra stycke. I ett tredje stycke erinras om att riksdagen kan besluta om särskilda uppgifter för revisorerna ävensom föreskriva att viss verksamhet skall vara undantagen från revisorernas granskning.

Bestämmelserna i andra stycket avser att ge revisorerna samma granskningskompetens i fråga om statsunderstödd verksamhet som tillkommer riksrevisionsverket (RRV) enligt dess instruktion (1973:444). I instruktionen för RRV i denna del (3 § andra punkten) föreskrivs sålunda att RRV skall bedriva förvaltningsrevision och därvid i den omfattning verket finner behövlig granska hur bidrag av statsmedel användes av mottagare av sådana bidrag, i den mån redovisningsskyldighet för bidragen föreligger gentemot statsverket eller särskilda föreskrifter meddelats om bidragens användning. De valda formuleringarna skall tillgodose att granskning endast omfattar sådana områden, där staten vid bidragsgivningen har avsett att det skall förekomma någon form av statlig tillsyn.

Andra stycket har utformats i anslutning till bestämmelserna i 2 och 3 §§ lagen (1974:585) om skyldighet att tillhandahålla riksdagens revisorer vissa handlingar m. m. (jfr prop. 1974:35 s. 122 ff.) samt 3 § andra punkten i instruktionen (1973:444) för RRV. I sista meningen erinras om att särskilda betingelser kan gälla för statsunderstödd verksamhet och att dessa skall beaktas vid granskningen. Härigenom understryks att revisorerna bör utnyttja sina granskningsbefogenheter på förevarande områden med varsamhet

i de fall då omständigheterna påkallar det. Bl. a. är återhållsamhet motiverad av hänsyn till den kommunala självstyrelsen.

Till 2 §

I denna paragraf har intagits bestämmelserna i 1 § andra stycket i revisorernas förslag. Att revisorernas granskning skall ha stickprovsmässig karaktär framgår av instruktionen i dess helhet och behöver enligt utskottets mening inte särskilt understrykas här. Första meningen i 2 § i revisorernas förslag har därför utgått.

Till 3 §

Att revisorernas granskning har värde som informationskälla för riksdagen är uppenbart. Enligt utskottets mening behöver detta förhållande inte särskilt understrykas i instruktionen. Andra stycket i revisorernas förslag har därför inte medtagits.

Till 4 §

Liksom hittills bör för revisorerna utses en förste och en andre vice ordförande.

Till 5 §

Sedan länge arbetar revisorerna på tre avdelningar. Där utförs huvuddelen av det förberedande arbetet med ärendena. Avdelningsindelningen förankrades 1967 i instruktionen. Avdelningssystemet har hittills visat sig fungera väl och några erinringar mot dess bibehållande i nuläget har inte framförts av revisorerna. Enligt utskottets mening bör grunddragen i revisorernas arbetsorganisation även i fortsättningen vara angiven i instruktionen och inte, som revisorerna föreslagit, regleras i arbetsordningen. 5 § i utskottets förslag har därför avfattats i anslutning till hittillsvarande instruktion och innebär ett bibehållande av nuvarande ordning med tre avdelningar, envar bestående av fyra revisorer och fyra suppleanter, och på vilka revisorernas ordförande och de båda vice ordförandena tjänstgör som ordförande.

Till 6 och 15 §§

Frågorna om föredragning av tjänstetillsättningsärenden och kanslichefens särskilda åligganden bör enligt utskottets mening regleras i arbetsordningen. Detta har föranlett att bestämmelserna härom i 6 och 15 §§ i revisorernas förslag inte har medtagits.

Till 16 §

Delegationsrätten till tjänsteman i administrativa frågor har preciserats tydligare än i revisorernas förslag.

Till 17 § (18 § i revisorernas förslag)

Bestämmelserna om tystnadsplikt har utformats i anknytning till motsvarande bestämmelser i instruktionen (1973:444) för RRV.

Till 18 § (19 § i revisorernas förslag)

Utskottet föreslår i detta sammanhang en saklig ändring i bestämmelserna om arvode till revisorerna och suppleanterna. Med hänsyn till att arvoden till dessa varit oförändrade sedan den 1 januari 1968 anser utskottet en uppjustering motiverad. Denna bör ske i form av införande av ett särskilt sammanträdesarvode på 100 kronor. Arvodet bör utgå även för avdelnings-sammanträden.

Enligt den lagstiftningsordning som skall gälla fr. o. m. den 1 januari 1975 bör instruktionen för revisorerna kallas "lag med instruktion för riksdagens revisorer". Detta har iakttagits i förslaget.

Bestämmelserna (RFS 1968:8) om revision av riksdagsförvaltningen

Med hänsyn till ikraftträdandet den 1 januari 1975 av lagen (1974:585) om skyldighet att tillhandahålla riksdagens revisorer vissa handlingar m. m. blir 6 § bestämmelserna om revision av riksdagsförvaltningen överflödig. Paragrafen bör därför upphöra att gälla vid utgången av år 1974.

Reglementet för riksdagsbiblioteket

Styrelsen för riksdagsbiblioteket har med skrivelse den 16 oktober 1974 till utskottet överlämnat ett förslag till ändring i reglementet för riksdagsbiblioteket. Förslaget kommenteras inte i skrivelsen.

Utskottet framlägger i bilaga 1 ett förslag (5) till ändring i reglementet för riksdagsbiblioteket som i huvudsak bygger på styrelsens förslag. Detta har frångåtts endast i tre hänseenden.

Den första ändringen gäller reglerna i 4 § om suppleanter. Styrelsen föreslår här oförändrade bestämmelser. Eftersom ordföranden utses av regeringen är den generella regeln i 7 kap. 8 § RO om suppleants utseende inte tillämplig på suppleanten för ordföranden. En särskild bestämmelse om denne måste därför medtas i reglementet. Enligt nuvarande regler är suppleanterna för de av riksdagen utsedda ledamöterna personliga. Sådana särskilda skäl som enligt motiven till RO bör föreligga för bibehållande av en ordning med personliga suppleanter torde inte föreligga för riksdagsbibliotekets vidkommande. I stället bör de allmänna reglerna i RO tillämpas enligt vilka suppleanterna är grupp-suppleanter. Ett omnämnande av att föreskrifter om suppleanter för övriga ledamöter finns i RO torde lämpligen böra komplettera bestämmelsen om suppleant för ordföranden.

Enligt styrelsens förslag bör de nuvarande bestämmelserna om kompletteringsval i 4 § tredje stycket i reglementet bibehållas. Bestämmelser om

kompletteringsval finns intagna i 7 kap. 12 § RO. Med hänsyn härtill synes det inte erforderligt att bibehålla en särskild reglering av frågan i reglementet. 4 § tredje stycket har därför inte medtagits i förslaget.

Som övergångsbestämmelse föreslår styrelsen att "löpande mandatperiod för av riksdagen valda ledamöter och suppleanter i styrelsen gäller till början av nästkommande valperiod". Det må erinras om att val senast förrättades av riksdagen 1974 med giltighet till 1977. Av föreskrifterna i fjärde punkten första stycket övergångsbestämmelserna till RO framgår att löpande mandatperioder för organ, som enligt särskild föreskrift väljes för riksdagens valperiod, upphör genom att nytt val förrättas vid början av det lagtima riksmöte som inleds den 10 januari 1975. Med den av styrelsen föreslagna ändringen av mandatperioden för de av riksdagen valda ledamöterna kommer denna regel att bli tillämplig på dessa ledamöter. Någon särskild övergångsbestämmelse av det slag som styrelsen föreslår synes därför inte lämplig. Den har inte heller medtagits i förslaget.

I detta sammanhang har utskottet vidare, utöver vad som föreslagits av styrelsen för riksdagsbiblioteket, funnit sig böra förorda en ändring i arvodesreglerna för styrelsens vidkommande. Ändringen avser att ett enhetligt sammanträdesarvode på 100 kronor skall utgå för ledamöter och suppleanter. Förslaget föranleder ändring i 4 § sista stycket reglementet.

Reglementet för Nordiska rådets svenska delegation

Efter samråd med Nordiska rådets svenska delegations arbetsutskott förordar utskottet de ändringar i 1, 2 och 7 §§ reglementet för delegationen som framgår av det i bilaga 1 intagna förslaget (6) till ändring i reglementet. De föreslagna ändringarna i 1 och 2 §§ föranleds av att de generella bestämmelserna om suppleanter i den nya RO fr. o. m. den 1 januari 1975 bör reglera frågorna om utseende av suppleanter.

Därjämte föreslår utskottet i detta sammanhang motsvarande ändring i arvodesreglerna för arbetsutskottet (7 § sista stycket) som utskottet i det föregående förordat beträffande styrelsen för riksdagsbiblioteket, dvs. att ett enhetligt sammanträdesarvode på 100 kronor skall utgå till medlemmar i arbetsutskottet och suppleanter för dessa.

Besvärstadgan för riksdagen och dess verk

I bilaga 1 framlägger utskottet förslag (7) till ändring i besvärstadgan för riksdagen och dess verk.

Utskottet förordar att ändringar företas i 2, 6 och 8 §§.

Övergången till en enhetlig löneplan F föranleder ändring i 2 §.

2 § i dess nuvarande lydelse medger bl. a. besvärsmot mot beslut av fullmäktige i riksbanken som grundar sig på 25 § eller 26 § bankoreglementet.

Bankofullmäktige har nyligen i framställningen 1974:22 framlagt förslag till ändring i bankoreglementet, som bl. a. innebär att de bestämmelser i 25 och 26 §§ till vilka 2 § besvärstadsagan hänför sig skall utgå fr. o. m. den 1 januari 1975. Ändringen har tillstyrkts av finansutskottet (FIU 1974:40). Med hänsyn härtill och då behov av ifrågavarande besvärsmätt – som vederligen aldrig utnyttjats sedan besvärstadsagens tillkomst 1970 – knappast längre kan anses föreligga, förordar utskottet att tredje "såvitt"-satsen i första stycket utgår fr. o. m. den 1 januari 1975.

De bestämmelser om besvärsmättens sammansättning och utseende som nu finns i 6 § motsvaras av bestämmelser i nya RO (9 kap. 5 §, 7 kap. 8 och 9 §§) och bör därför utgå.

I arvodesreglerna för besvärsmättenden i 8 § bör enligt utskottets mening göras motsvarande justering beträffande sammanträdesarvode som utskottet i det föregående föreslagit med avseende på andra riksdagsorgan.

Bestämmelser (RFS 1967:1) angående Riksdagens författningssamling (RFS)

Riksdagen utfärdade 1967 bestämmelser angående Riksdagens författningssamling (RFS). Bestämmelserna är i stor utsträckning uppbyggda med bestämmelserna i kungörelsen (1928:1) angående Svensk författningssamling som förebild.

Med hänsyn till reglerna i nya RF om normgivningsmakten bör fr. o. m. den 1 januari 1975 av riksdagen beslutade viktigare instruktioner, reglementen och stadgar rörande olika riksdagsorgan betecknas som lag. Sådan lag får riksdagen enligt 8 kap. 19 § RF själv utfärda. Det synes naturligt att kungörandet av sådan lag alltid sker i RFS, vilket inte bör hindra att vissa lagar av detta slag också publiceras i SFS. Med hänsyn till det anförda förordar utskottet att det i 1 § a) bestämmelserna angående RFS intas föreskrift om att lag som nu avses alltid skall intas i RFS. De nuvarande bestämmelserna i 1 § b) är obsoleta och bör utgå. Även i 3, 7 och 10 §§ bör vissa förmella ändringar företas. De angivna ändringarna framgår av utskottets i bilaga 1 intagna förslag (8) i denna del.

Utskottet vill i detta sammanhang förutskicka att en mera genomgripande översyn av bestämmelserna angående RFS bör företas i samband med den översyn av bestämmelserna angående SFS som väntas komma till stånd nästa år.

Bestämmelser (RFS 1967:2) angående ikraftträdandet av vissa författningar och föreskrifter, intagna i Riksdagens författningssamling

Normalt bör i varje ny riksdagsförfattning anges när författningen skall träda i kraft. Om en särskild ikraftträdandebestämmelse likväl skulle saknas och det inte av författningens lydelse framgår att den genast skall löda

till efterrättelse. träder de i RFS 1967:2 intagna bestämmelserna i tillämpning. De medför att författningen träder i kraft dagen efter den på författningen angivna tryckdagen.

Med hänsyn till vad riksdagen i olika sammanhang uttalat om önskvärdheten av att i SFS intagna författningar om möjligt inte skall träda i kraft tidigare än *en vecka* efter utkommandet från trycket torde motsvarande tidsfrist böra föreskrivas i nu ifrågavarande bestämmelser för RFS. Förslag i denna del (9) framläggs i bilaga 1.

Lag med instruktion för valprövningsnämnden

Enligt den nya RF (3 kap. 11 §) får val till riksdagen överklagas hos en av riksdagen utsedd valprövningsnämnd. Den består av ordförande, som skall vara eller ha varit ordinarie domare och som ej får tillhöra riksdagen, och sex andra ledamöter. För ordföranden skall enligt 8 kap. 2 § RO finnas en ersättare för vilken föreskrivs samma villkor som för ordföranden. För övriga ledamöter utses suppleanter enligt de allmänna reglerna härom i RO.

Förutom sin huvuduppgift enligt RF har valprövningsnämnden enligt bestämmelser i RO och annan lag tillagts åtskilliga uppgifter. Dit hör bl. a. granskning av bevis om val av riksdagsledamöter och ersättare, prövning av riksdagsledamöts eller ersättares behörighet, prövning av besvär över val med slutna sedlar inom riksdagen samt besvär över val till landsting, kommunfullmäktige och kyrkofullmäktige. Bestämmelser om valprövningsnämnden finns, förutom i RF och RO, bl. a. i vallagen (1972:620), lagen (1972:704) om kyrkofullmäktigval, kommunallagen (1953:753), kommunallagen (1957:50) för Stockholm och lagen (1961:436) om församlingsstyrelse. Bestämmelserna i förvaltningslagen (1971:290) är tillämpliga på valprövningsnämnden. Utöver de bestämmelser om valprövningsnämnden, dess sammansättning, uppgifter och arbetsformer som nu finns i RF, RO och annan lag erfordras vissa ytterligare föreskrifter. Dessa kan lämpligen sammanfattas i en instruktion för valprövningsnämnden. Förslag i denna del (10) framläggs i bilaga 1.

Grundtanken i instruktionsförslaget är att valprövningsnämnden i största möjliga utsträckning själv skall besluta om sina arbetsformer.

Nämnden skall sålunda enligt 6 § i arbetsordning eller på annat sätt besluta om vad som skall iakttagas vid ärendenas beredande och avgörande utöver vad som följer av instruktionen eller andra i lag givna förfaranderegler. Därvid anges särskilt att nämnden skall fatta beslut i vissa frågor. Dit hör förande av diarium och protokoll samt bestämmande av den rätt som skall tillkomma ordföranden och dennes ersättare ävensom sekreteraren och antitad föredragande att vidta åtgärder för ärendenas beredande. Nämnden skall också besluta om vad som skall gälla i fråga om expeditioners undertecknande.

Vid omröstning i nämnden skall bestämmelserna i 16 kap. rättegångs-

balken gälla i tillämpliga delar (5 §). Nämnden skall sammanträda på kallelse av ordföranden så ofta göromålen påfordrar det (2 §).

De föreslagna bestämmelserna i övrigt syftar främst till att tillgodose att nämnden kan till sig knyta erforderlig sekreterare- och föredragandepersonal m. m. (3 §) samt besluta om ersättning till den som enligt nämndens beslut kallats att höras upplysningsvis (4 §).

Frågan om arvode till nämndens ledamöter och suppleanter regleras i 9 §. Utskottet föreslår att ersättning till ledamöter och suppleanter för deltagande i nämndens sammanträden skall utgå enligt kommittékungörelsen. Därutöver bör utgå särskilt arvode med 3 000 kronor för år till ordföranden och dennes ersättare. Utskottet vill understryka att arvodesfrågorna – liksom andra i instruktionen reglerade frågor – kan behöva omprövas, sedan erfarenheter vunnits av nämndens verksamhet.

Instruktionen bör enligt lagstiftningsreglerna i nya RF betecknas som "lag med instruktion för valprövningsnämnden".

Ändringar i riksdagsordningen

Liksom den nya RF kommer den nya RO att börja tillämpas den 1 januari 1975. Enligt p. 2 i övergångsbestämmelserna till RF kan bestämmelserna i RO ändras genom tillämpning av 8 kap. 16 § RF så snart den nya RF fått kraft av grundlag. Det är därför möjligt att redan före den 1 januari 1975 besluta om ändring i RO. Tilläggsbestämmelserna kan ändras genom vanliga majoritetsbeslut medan ändring i huvudbestämmelse genom ett riksdagsbeslut kräver att minst tre fjärdedelar av de röstande och minst hälften av riksdagens ledamöter förenar sig om beslutet. Uppnås inte sådan kvalificerad majoritet för ändring kan i ny votering ändringsförslag med enkel majoritet antas som vilande för att prövas på samma sätt som grundlag. För antagande fordras då ytterligare ett likalydande riksdagsbeslut efter nytt val till riksdagen.

Utskottet har redan i det föregående behandlat frågan om ändring i 9 kap. 3 § RO för att möjliggöra införande av en ordning med personalföreträdare i förvaltningsstyrelsen.

Riksdagens valberedning har under hand hos utskottet aktualiserat frågan om införande av sådana bestämmelser, att ersättare som inkallas för ledamot som beviljats ledighet enligt 1 kap. 8 § RO skall genom förenklat förfarande kunna utses till suppleant i utskott som den ledige ledamoten tillhör. Detta torde förutsätta en ny huvudbestämmelse i RO. Utskottet har inte funnit sig nu böra taga något initiativ i den berörda frågan. Enligt utskottets mening kan det förutsättas att den pågående utredningen om en allmän översyn av riksdagens arbetsformer som ett led i sitt arbete kommer att överväga om erfarenheterna från tillämpningen av ersättersystemet ger anledning att föreslå några nya regler därom.

Med anledning av den ändring i 4 § riksdagsstadgan som riksdagen beslöt

i december 1973 (KU 1973:48) med giltighet fr. o. m. den 1 januari 1974 bör motsvarande ändring göras i *tilläggsbestämmelsen 2.6.1*. Ändringen gäller tidpunkten för underrättelse om att plenum skall fortsätta efter klockan 19. Sådan underrättelse bör i enlighet med nu gällande ordning lämnas före klockan 17 (i 2.6.1 stadgas nu "före klockan 16").

I *tilläggsbestämmelsen 3.9.1* finns bestämmelser om hur motion skall avlämnas. Där stadgas att motion skall avlämnas genom att ges in till kammarkansliet. Detta skall göras av motionär personligen eller, om motionären eller motionärerna har förfall, av annan riksdagsledamot. Enligt utskottets mening bör motion normalt inges av motionär eller annan riksdagsledamot. Det kan dock uppkomma situationer där det kan bli svårt att ordna detta. Det bör därför stå öppet för kammarkansliet att – i enlighet med nu tillämplad praxis – få mottaga motion även av annan än riksdagsledamot om det är ställt utom allt tvivel att motionen härrör från riksdagsledamot. Utskottet föreslår därför att bestämmelserna i 3.9.1 om vem som får inge motion till kammarkansliet slopas.

I 3.9.1 föreskrivs även att motion under uppehåll i riksdagsarbetet vid jul eller påsk får insändas med posten. Med hänsyn till att ifrågakvarande uppehåll enligt 3 kap. 11 § inte skall inräknas i motionsstid kan enligt utskottets mening denna rätt till ingivande i annan ordning än den normala utgå. Utskottet föreslår detta.

Enligt utskottets mening är det av praktiska skäl lämpligt att motionsstidens utgång är entydigt angiven. Utskottet föreslår därför att bestämmelserna i RO kompletteras med en föreskrift att motion skall ges in senast klockan 17 sista motionsdagen. Föreskriften bör införas som ett tillägg i 3.9.1.

I 7 kap. 8 § RO föreskrivs att om två eller flera skall väljas, skall tillika utses suppleanter till minst samma antal som de ordinarie ledamöterna. I flertalet fall torde suppleanter komma att utses till samma antal som de ordinarie ledamöterna. I en *ny tilläggsbestämmelse, 7.8.2*, bör därför enligt utskottets mening utsägas att så skall ske, om inte annat föreskrives eller särskilt beslutas.

Utöver vad som sålunda angetts har utskottet inte funnit anledning att nu framlägga något förslag till ändring i RO.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. med anledning av utskottets initiativ beslutar att riksdagsstadgan skall upphöra att gälla vid utgången av år 1974,
2. med anledning av utskottets initiativ beslutar att 6 § bestämmelserna (RFS 1968:8) om revision av riksdagsförvaltningen skall upphöra att gälla vid utgången av år 1974,

3. med anledning av framställningen 1974:24 första dels-satsen antar det i bilaga 1 under 1 intagna förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen, såvitt avser 9 kap. 3 §,
4. med anledning av utskottets initiativ antar förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen i övrigt,
5. med anledning av framställningen 1974:24 andra dels-satsen antar det i bilaga 1 under 2 intagna förslaget till lag med instruktion för riksdagens förvaltningskontor,
6. med anledning av utskottets initiativ antar övriga i bilaga 1 intagna förslag (3-10).

Stockholm den 5 december 1974

På utskottets vägnar

HILDING JOHANSSON

Närvarande: herrar Johansson i Trollhättan (s), Boo (c), fru Thunvall (s), herrar Werner i Malmö (m), Mossberg (s), Pettersson i Örebro (c), Karlsson i Malung (s), Björck i Nässjö (m), Svensson i Eskilstuna (s), Jonnergård (c), Olsson i Edane (s), Nordin (c), Gustavsson i Ängelholm (s), Berndtson (vpk) och Lindahl i Hamburgsund (fp).

*Bilaga 1***1 Förslag till
Lag om ändring i riksdagsordningen**

Häri genom föreskrives i fråga om riksdagsordningen
dels att 9 kap. 3 §, tilläggsbestämmelserna 2.6.1 och 3.9.1 samt rubriken
närmast före tilläggsbestämmelsen 7.8.1 skall ha nedan angivna lydelse,
dels att en ny tilläggsbestämmelse, 7.8.2, skall införas av nedan angivna
lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse**Tilläggsbestämmelse*

2.6.1

Kallelse till sammanträde bör om
möjligt införas i en eller flera dagliga
tidningar. Avses att sammanträde
skall fortsätta efter klockan 19, skall
talmanen före klockan 16 samman-
trädesdagen underrätta kammaren
muntligen och genom anslag.

Kallelse till sammanträde bör om
möjligt införas i en eller flera dagliga
tidningar. Avses att sammanträde
skall fortsätta efter klockan 19, skall
talmanen före klockan 17 samman-
trädesdagen underrätta kammaren
muntligen och genom anslag.

Tilläggsbestämmelse

3.9.1

Motion avlämnas genom att den
gives in till kammarkansliet *av mo-
tionär personligen eller, om motionä-
ren eller motionärerna har förfall, av
annan riksdagsledamot. Under uppe-
håll i riksdagsarbetet vid jul eller påsk
får motion dock insändas med posten.*
Motion bör lämnas i fyra exemplar
och innehålla uppgift om det parti
som motionären tillhör och om mo-
tionärens plats i plenisalen.

Motion avlämnas genom att den
gives in till kammarkansliet. *Motion
skall ingivas senast klockan 17 sista
motionsdagen.* Motion bör lämnas i
fyra exemplar och innehålla uppgift
om det parti som motionären tillhör
och om motionärens plats i plenisala-
len.

Talmanen anmäler motion för kammaren.

*Tilläggsbestämmelse**Tilläggsbestämmelser*

7.8.1

7.8.2

*Om annat icke föreskrives eller sär-
skilt beslutas, skall suppleanter utses*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

till samma antal som de ordinarie ledamöterna.

9 kap.

3 §

Riksdagens förvaltningskontor ledes av riksdagens förvaltningsstyrelse. Styrelsen består av talmannen som ordförande och åtta andra ledamöter, vilka riksdagen väljer inom sig för riksdagens valperiod.

Riksdagens förvaltningskontor ledes av riksdagens förvaltningsstyrelse. Styrelsen består av talmannen som ordförande och åtta andra ledamöter, vilka riksdagen väljer inom sig för riksdagens valperiod. *I styrelsen kan också ingå högst tre personalföreträdare enligt vad riksdagen närmare föreskriver.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1975.

2 Förslag till

Lag med instruktion för riksdagens förvaltningskontor

Riksdagen föreskriver följande.

1 §

Riksdagens förvaltningskontor är riksdagens centrala myndighet för handläggning av riksdagens förvaltningsärenden och för förhandling om anställnings- och arbetsvillkor för arbetstagare hos riksdagen och dess verk.

Uppgifter

2 §

Förvaltningskontoret skall om ej annat är särskilt stadgat:

1. handlägga frågor angående förhandling om anställnings- och arbetsvillkor för arbetstagare hos riksdagen och dess verk samt anställnings-, tjänstledighets-, vikariats- och andra personalärenden för arbetstagare inom riksdagen;
2. meddela för riksdagen och dess verk utom riksbanken och riksgäldskontoret gemensamma förvaltningsföreskrifter samt utge författningar angående riksdagen och dess verk;
3. handlägga frågor angående uträkning av arvoden och ersättningar till riksdagens ledamöter samt av avlöningar och ersättningar till personal hos riksdagen och dess verk utom riksbanken och riksgäldskontoret ävensom frågor angående pensioner m. m. till nämnda ledamöter och personal och deras efterlevande, i den mån ej uppgiften ankommer på annan myndighet;

4. handlägga frågor om lokaler för riksdagen och dess verk med undantag av riksbanken och riksgäldskontoret;
5. handlägga frågor om inköp och därtill hörande service för riksdagen;
6. handlägga frågor angående riksdagstrycket;
7. handlägga frågor angående riksdagens upplysningstjänst;
8. handlägga frågor angående studiebesök hos riksdagen, kontakter mellan riksdagen och skolan samt information i övrigt om riksdagen och dess arbete, i den mån ej uppgiften ankommer på annan myndighet.

Kontoret skall vidare utföra de uppgifter som åvilar eller åläggs det enligt särskilda bestämmelser eller riksdagsbeslut.

Kontoret äger föreskriva eller för särskilt fall besluta att endast den som är svensk medborgare får inneha eller utöva tjänst inom riksdagen eller dess verk utom riksbanken och riksgäldskontoret.

3 §

Det åligger förvaltningskontoret att vårda och underhålla riksdagens hus. Då fråga är om större ombyggnad skall framställning göras till riksdagen.

Lokaler som disponeras av riksdagen får kontoret, om det är möjligt med hänsyn till den ordinarie verksamheten, upplåta i första hand för allmänna ändamål.

Kontoret skall föranstalta om restauration för riksdagens ledamöter och personal.

4 §

Det åligger förvaltningskontoret att verka för en ändamålsenlig lönepolitik inom riksdagen och dess verk och därvid beakta förhållandena på arbetsmarknaden i övrigt samt att bereda varje riksdagens verk tillfälle att framföra sina synpunkter på sådana förhandlingsfrågor som direkt berör verket.

Förvaltningskontoret skall för riksdagen och dess verk utfärda sådana bestämmelser som ensidigt fastställs av arbetsgivaren och bestämmelser i frågor som enligt kollektivavtal skall avgöras av arbetsgivaren. Kontoret skall vidare meddela erforderliga föreskrifter och anvisningar för tillämpningen av kollektivavtal som kontoret sluter eller avtal om anställnings- eller arbetsvillkor som slutes i enlighet med sådant kollektivavtal.

I avtal som är av sådan beskaffenhet att det bör godkännas av riksdagen eller dess löne delegation skall intagas förbehåll om sådant godkännande.

Förvaltningskontoret får överlämna till myndighet inom riksdagens verk att handlägga avtalsfråga som ankommer på kontoret och icke är av sådan beskaffenhet att den skall underställas riksdagen eller dess löne delegation.

5 §

Beträffande arvoden, löner, ersättningar och pensioner åligger förvaltningskontoret att fatta de beslut varom stadgas i särskilda författningar samt att utfärda erforderliga tillämpningsbestämmelser till sådana författningar.

6 §

Riksdagens upplysningstjänst skall tillhandagå riksdagens ledamöter, utskott och riksdagens övriga organ med sakuppgifter, sammanställningar och, i den mån andra uppdrag icke eftersättes därigenom, utredningar i ämnen som angår ledamöternas eller organens arbetsuppgifter.

Upplysningstjänsten skall vidare utarbeta registret till riksdagstrycket.

7 §

Förvaltningskontoret skall, till den del uppgiften icke fullgöres av riksgäldskontoret, på grundval av egna beräkningar samt från riksdagens verk och andra organ inkomna anslagsframställningar uppgöra förslag till anslag på riksstaten under huvudtiteln Riksdagen och dess verk.

Organisation

8 §

Förvaltningskontoret ledes av riksdagens förvaltningsstyrelse.

Bestämmelser om förvaltningsstyrelsen finns i riksdagsordningen.

Utöver de av riksdagen valda ledamöterna skall vid handläggning av de frågor som anges i 11 § punkterna 2-4, 6 och 7 och som ej gäller riksdagsledamöternas ekonomiska förmåner högst tre personalföreträdare tjänstgöra som ledamöter av styrelsen. Personalföreträdare har därvid samma rättigheter och skyldigheter som annan ledamot i den mån ej annat följer av denna instruktion.

Personalföreträdare, som skall vara anställd hos riksdagen eller dess verk, utses av förvaltningsstyrelsen på förslag av arbetstagarorganisation. Personalföreträdare entledigas så snart den arbetstagarorganisation som föreslagit personalföreträdaren begär det. Beträffande jäv för personalföreträdare gäller vad härom stadgas i kungörelsen (1974:224) om personalföreträdare i statlig myndighets styrelse m. m.

För varje personalföreträdare utses tillika en suppleant. Vad som är föreskrivet för personalföreträdare äger motsvarande tillämpning i fråga om suppleant.

9 §

Förvaltningsstyrelsen utser chef för förvaltningskontoret (förvaltningsdirektör). Denne utövar under styrelsen den omedelbara ledningen av förvaltningskontorets verksamhet och föredrar inför styrelsen de ärenden denna skall avgöra, i den mån föredragningskyldigheten icke ålägges annan.

Tjänsten som förvaltningsdirektör tillsättes med förordnande för viss tid, högst tre år.

10 §

Inom förvaltningskontoret finns fyra enheter, nämligen administrativa enheten, intendenturenheten, enheten för riksdagstryck samt riksdagens upplysningstjänst. Vidare finns två förvaltningsdirektören direkt underställ- da detaljer, nämligen skoltjänsten och visningstjänsten.

Chefen för administrativa enheten är förvaltningsdirektörens ställföre- trädare.

Hos förvaltningskontoret är i övrigt anställda tjänstemän enligt perso- nalförteckning samt annan personal i mån av behov och tillgång på medel.

I mån av behov och tillgång på medel får förvaltningskontoret anlita personal för tillfälliga uppdrag ävensom experter och sakkunniga.

Ärendenas handläggning

11 §

Av förvaltningsstyrelsen avgöres

1. frågor om slutande av kollektivavtal, om avbrytande av annan för- handling än förhandling i tvist om avtal, om lockout eller annan stridsåtgärd samt andra förhandlingsfrågor som är av principiell natur eller större eko- nomisk betydelse eller är gemensamma för riksdagen och dess verk;

2. frågor som avses i 2 § sista stycket samt frågor om gemensamma för- valtningsföreskrifter för riksdagen och dess verk utom riksbanken och riks- gäldskontoret och om utgivande av författningar ävensom viktigare frågor i övrigt om arbetsordning, organisation eller tjänsteföreskrifter;

3. frågor om inrättande av tjänster, om tillsättning av tjänst i lägst lönegrad F 5 eller med motsvarande arvode;

4. frågor om disciplinstraff, åtalsanmälan, flyttningsskyldighet, avstäng- ning från tjänsten eller läkarundersökning ävensom viktigare personalären- den i övrigt;

5. frågor om beslut enligt ersättningsstadgan för riksdagens ledamöter;

6. frågor om anslagsframställningar ävensom sådana lokalfrågor, inköps- frågor och andra frågor som har större ekonomisk betydelse;

7. andra frågor som styrelsen finner vara av större vikt eller som för- valtningsdirektören hänskjuter till styrelsen.

12 §

Förvaltningsstyrelsen är beslutför när ordföranden eller vice ordföranden och därutöver minst fem av de av riksdagen valda ledamöterna är när- varande. Vid lika röstetal gäller den mening som biträdes av den som för ordet.

Förvaltningsdirektören och riksdagsdirektören äger delta i styrelsens över- lägningar. Utskottens ordförande äger delta i överläggningar i ärenden som rör de egna utskotten.

13 §

Förvaltningsstyrelsen kan inom sig utse två ledamöter att med förvaltningsdirektören som föredragande utgöra en direktion. Förvaltningsstyrelsen utser ordförande i direktionen. Direktionen skall, i den utsträckning styrelsen beslutar och i den mån annat ej följer av särskilda bestämmelser eller riksdagsbeslut,

1. fatta beslut som enligt 11 § ankommer på styrelsen men som icke har principiell betydelse eller eljest särskild räckvidd;
2. utgöra förhandlingsdelegation vid förhandlingar om arbetstagares anställnings- och arbetsvillkor;
3. bereda ärenden för avgörande av styrelsen.

Styrelsen äger ej överlåta sin befogenhet enligt 2 § sista stycket eller såvitt gäller att besluta om disciplinstraff, åtalsanmälan, flyttningsskyldighet, avstängning från tjänsten eller läkarundersökning.

Beslut, som fattas av direktionen enligt första stycket 1 och 2, skall anmälas för styrelsen vid dess nästkommande sammanträde.

14 §

Ärende, som icke skall avgöras av förvaltningsstyrelsen eller direktionen, avgöres av förvaltningsdirektören ensam.

15 §

I arbetsordning eller genom särskilt beslut får överlämnas åt annan tjänsteman än förvaltningsdirektören att avgöra ärende eller grupp av ärenden som icke är av sådan beskaffenhet att prövningen bör ankomma på förvaltningsdirektören.

16 §

När förvaltningsdirektören är hindrad att utöva sin tjänst, utövas den av chefen för administrativa enheten. Denne inträder efter beslut av förvaltningsdirektören även i övrigt i hans ställe vid behandlingen av visst ärende eller viss grupp av ärenden.

17 §

Uppkommer hinder för såväl förvaltningsdirektören som chefen för administrativa enheten, fullgöres förvaltningsdirektörens åligganden av den tjänsteman förvaltningsdirektören bestämmer.

18 §

Om någon som närvarit vid den slutliga handläggningen av ärende eller föredraganden har skiljaktig mening, skall denna antecknas.

Protokoll m. m.

19 §

I fråga om varje beslut skall hos förvaltningskontoret finnas handling varav framgår vem som fattat beslutet, vem som i övrigt närvarit vid den slutliga handläggningen av ärendet, vem som varit föredragande samt beslutets dag och dess innehåll.

Protokoll föres när skiljaktig mening förekommer eller protokoll behövs av annan orsak.

Skrivelse till riksdagen skall undertecknas av ordföranden och förvaltningsdirektören samt ange närvarande ledamöter. Andra expeditioner i ärendet som förvaltningsstyrelsen avgjort undertecknas av förvaltningsdirektören.

I expedition skall skiljaktig mening alltid anges.

20 §

Förvaltningskontoret skall vårda sitt arkiv och föra en förteckning över detta.

Besvär

21 §

Om besvär över beslut av förvaltningsstyrelsen och förvaltningskontoret föreskrives i besvärssstadgan för riksdagen och dess verk.

Arvoden och reseersättning till förvaltningsstyrelsen m. m.

22 §

Till envar av de av riksdagen valda ledamöterna utgår arvode med 6 000 kronor för år samt 100 kronor för varje bevistat sammanträde. Därutöver utgår till vice ordföranden och till ledamot av direktionen, som ej är vice ordförande i styrelsen, särskilt arvode med 2 000 kronor för år. Till suppleant för styrelseledamot utgår arvode med 1 200 kronor för år samt 100 kronor för varje bevistat sammanträde.

23 §

Styrelseledamot och suppleant äger att för resa, som han för fullgörande av uppdraget eller eljest för förvaltningskontorets räkning företager från hemorten eller ort, där han vistas för fullgörande av offentligt uppdrag, samt för återresan åtnjuta resekostnadsersättning och, med det undantag som i andra stycket sägs, traktamente och ersättning i övrigt enligt bestämmelserna i allmänna resereglementet eller, när fråga är om utrikes resa, utlandsresereglementet.

För bevistande av sammankomst i Stockholm med förvaltningsstyrelsen

eller för annan förrättning eller annat uppdrag därstädes för förvaltningskontorets räkning skall traktamente icke utgå under tid, då riksmöte pågår.

Denna instruktion träder i kraft den 1 januari 1975, då instruktionen för riksdagens förvaltningskontor den 15 december 1970 (RFS 1970:4) upphör att gälla.

3 Förslag till Ändring i instruktionen för riksdagens ombudsmän

Riksdagen föreskriver i fråga om instruktionen för riksdagens ombudsmän dels att instruktionen skall betecknas som "lag med instruktion för riksdagens ombudsmän",

dels att 2, 16, 17 och 21 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Ombudsmans tillsyn bedrivs genom inspektioner och genom sådana undersökningar och beslut som kan anses påkallade med anledning av klagomål, inspektionsiakttagelser eller andra förhållanden.

Ombudsman äger som särskild åklagare väcka åtal, när någon som står under hans tillsyn i sin tjänsteutövning brutit mot lag eller annan författning eller på annat sätt åsidosatt något tjänsteåliggande. Kan sådan gärning beivras genom disciplinärt förfarande, äger han göra anmälan till den som har disciplinär bestraffningsrätt. Om vissa åklagaruppgifter gäller särskilda bestämmelser i 17 och 18 §§.

Uppkommer under tillsynsverksamheten anledning att väcka fråga om författningsändring eller annan åtgärd från statens sida, äger ombudsman göra framställning i ämnet till riksdagen eller *Konungen*.

Ombudsman äger som särskild åklagare väcka åtal, när någon som står under hans tillsyn i sin tjänsteutövning brutit mot lag eller annan författning eller på annat sätt åsidosatt något tjänsteåliggande. Kan sådan gärning beivras genom disciplinärt förfarande, äger han göra anmälan till den som har disciplinär bestraffningsrätt. Om vissa åklagaruppgifter gäller särskilda bestämmelser i 16 och 17 §§.

Uppkommer under tillsynsverksamheten anledning att väcka fråga om författningsändring eller annan åtgärd från statens sida, äger ombudsman göra framställning i ämnet till riksdagen eller *regeringen*.

Nuvarande lydelse

Ombudsmännen skall *årligen vid riksdagens början* lämna riksdagen en ämbetsberättelse för närmast föregående kalenderår. Berättelsen skall innehålla redogörelse för de åtgärder som vidtagits med stöd av andra och tredje styckena och för ämbetsförvaltningen i övrigt.

Föreslagen lydelse

Ombudsmännen skall *senast den 10 januari varje år* lämna riksdagen en ämbetsberättelse för närmast föregående kalenderår. Berättelsen skall innehålla redogörelse för de åtgärder som vidtagits med stöd av andra och tredje styckena och för ämbetsförvaltningen i övrigt.

16 §

Om ledamot av högsta domstolen eller regeringsrätten gör sig skyldig till *förfarande som avses i 101 § regeringsformen*, är den ombudsman vars tillsynsområde beröres *skyldig* att väcka och utföra åtal *mot honom vid riksrätten*.

Om ledamot av högsta domstolen eller regeringsrätten gör sig skyldig till brott *i utövningen av sin tjänst som ledamot, ankommer det på den ombudsman* vars tillsynsområde beröres att väcka och utföra åtal *i högsta domstolen*.

När anledning därtill föreligger, skall den ombudsman vars tillsynsområde beröres väcka och utföra talan i högsta domstolen om att ledamot av denna domstol eller regeringsrätten, enligt vad därom är föreskrivet, skall skiljas eller avstängas från sin tjänst eller vara skyldig att undergå läkarundersökning.

Om riksdagens konstitutionsutskott enligt *106 § regeringsformen* beslutar att väcka åtal mot statsråd, åligger det den ombudsman som utskottet utsett härtill att väcka och utföra talan *vid riksrätten*.

Om riksdagens konstitutionsutskott enligt *12 kap. 3 § regeringsformen* beslutar att väcka åtal mot statsråd, åligger det den ombudsman som utskottet utsett härtill att väcka och utföra talan *i högsta domstolen*.

I fall som avses i denna paragraf äger 13 § första stycket ej tillämpning.

17 §

Har riksdagen, *dess finansutskott eller revisorer beslutat om åtal mot fullmäktig i riksbanken eller i riksgäldskontoret eller mot direktionsledamot i riksbanken eller riksgäldsdirektören och chefen för riksgäldskontoret, där*

Har riksdagsutskott eller annat riksdagsorgan enligt vad därom är föreskrivet beslutat om åtal mot befattningshavare hos riksdagen eller dess organ, åligger det ombudsman att väcka och utföra talan.

Nuvarande lydelse

dessa inte är fullmäktige, eller har, i sistnämnda fall, fullmäktige i riksbanken beslutat ställa direktionens ledamot i banken under åtal eller fullmäktige i riksgäldskontoret beslutat om åtal mot riksgäldsdirektören och chefen för riksgäldskontoret, åligger det ombudsman att väcka och utföra talan.

Beslutar riksdagen beivra sådant brott mot riksdagens, dess organs eller tjänstemäns eller enskilda riksdagsledamöters frihet, som avses i 110 § första stycket tredje punkten regeringsformen, åligger det ombudsman att väcka och utföra talan. Detsamma gäller om kammarens talman hos ombudsman för beivran anmäler störande uppträdande av åhörare till dess överläggningar.

Den som beslutat åtal eller gör anmälan enligt denna paragraf bestämmer vilken ombudsman som skall föranstalta om åtal.

Föreslagen lydelse

Den som beslutat åtal bestämmer vilken ombudsman som skall föranstalta om åtal.

21 §

Ombudsmännen tillsätter gemensamt tjänster vid expeditionen samt antager personal i övrigt.

Utöver vad som följer av 9 § tjänstemannastadgan för riksdagen och dess verk, äger ombudsmännen besluta att tjänst som byrådirektör skall tillsättas utan att kungöras till ansökan ledig.

Utöver vad som följer av 9 § tjänstemannastadgan för riksdagen och dess verk, äger ombudsmännen besluta att tjänst som byrådirektör eller avdelningsdirektör skall tillsättas utan att kungöras till ansökan ledig.

Denna ändring träder i kraft den 1 januari 1975.

4 Förslag till Lag med instruktion för riksdagens revisorer

Riksdagen föreskriver följande.

Uppgift

1 §

Riksdagens revisorer har till uppgift att på riksdagens vägnar granska den statliga verksamheten. Den administrativa praxis som tillämpas vid regeringsarbetet är dock undantagen från revisorernas granskning. Som statlig verksamhet anses i detta sammanhang icke verksamhet som bedrivs i form av aktiebolag eller stiftelse.

Har statsmedel tagits emot som bistånd till viss verksamhet, får revisorerna granska hur dessa medel användes, i den mån redovisningsskyldighet för medlen föreligger gentemot staten eller särskilda föreskrifter har meddelats om medlens användning. Vid sådan granskning skall beaktas de särskilda betingelser som kan gälla för verksamheten.

Riksdagen kan besluta om särskilda uppgifter för revisorerna ävensom föreskriva att viss verksamhet skall vara undantagen från revisorernas granskning.

2 §

Den av revisorerna bedrivna granskningen skall främst ta sikte på förhållanden med anknytning till statens budget men kan även avse en bedömning av statliga insatser i allmänhet. Huvudintresset skall knytas till de resultat i stort som har uppnåtts inom olika verksamhetsområden. I enlighet därmed skall revisorerna framför allt beakta frågor som är av mera väsentlig betydelse för den statsfinansiella och förvaltningsekonomiska utvecklingen eller som berör grunderna för det administrativa arbetets organisation och funktioner.

Revisorerna är oförhindrade att uttala sig om behovet och angelägenheten av olika statliga åtaganden.

3 §

Revisorerna skall påtala förhållanden som de finner otillfredsställande samt verka för att en god hushållning iakttages med statens medel och att statens tillgångar utnyttjas efter rationella grunder. De skall därvid fästa uppmärksamheten på möjligheter till ökning av statens inkomster, till besparing i statens utgifter och till effektivisering av det statliga förvaltningsarbetet. Syftet skall vara att främja en sådan utveckling att staten av sina insatser på skilda områden får det utbyte som med hänsyn till både kostnader och allmänna samhällsintressen kan synas rimligt.

Organisation

4 §

Om antalet revisorer samt val av revisorer, suppleanter, ordförande och vice ordförande föreskrives i riksdagsordningen. För revisorerna skall finnas en förste och en andre vice ordförande.

Revisorerna kallas till sammanträde av talmannen så snart val av revisorer har förrättats. Därefter sammanträder de på tider som de själva bestämmer.

Vid samtidigt förfall för de revisorer som har valts till ordförande och vice ordförande föres ordet av den av de närvarande revisorerna som har varit ledamot av riksdagen längst tid. Om två eller flera har tillhört riksdagen lika länge, har den äldste av dem företräde.

5 §

Revisorerna skall för ärendenas beredning sammanträda på tre avdelningar. Envar av dessa skall bestå av fyra revisorer och fyra suppleanter.

Revisorernas ordförande och båda vice ordförande skall vara ordförande på var sin avdelning. Om avdelningarnas sammansättning i övrigt beslutar revisorerna.

6 §

För den löpande utredningsverksamheten förfogar revisorerna över ett av dem tillsatt kansli som förestås av en kanslichef. Denne utses för viss tid, högst tre år. Vid kansliet är i övrigt anställda tjänstemän enligt personalförteckning eller eljest i ämnet meddelade bestämmelser.

I mån av behov och tillgång på medel får revisorerna anställa tillfällig personal samt anlita experter och sakkunniga.

Ärendenas handläggning

7 §

Till grund för arbetet hos revisorerna skall ligga en granskningsplan, omfattande de ärenden som skall närmare undersökas. Granskningsplan fastställs årligen av revisorerna, som även kan besluta om granskning i särskild ordning av ärenden som icke är upptagna på planen.

8 §

Om revisorernas befogenhet att införskaffa de allmänna handlingar, uppgifter och yttranden som de anser sig behöva för sin granskning är föreskrivet i lagen (1974:585) om skyldighet att tillhandahålla riksdagens revisorer vissa handlingar m. m.

9 §

Vid fullgörande av granskningsuppgift bör revisorerna eller deras avdelningar företa resor och avlägga besök i erforderlig utsträckning. Revisorerna kan uppdraga åt tjänsteman och anlita expert eller sakkunnig att företa resor och avlägga besök.

10 §

Revisorerna skall fatta beslut i varje ärende så snart granskningen är avslutad. Före beslutet skall revisorerna dock, om detta icke av särskild anledning är obehövt, inhämta yttrande av den som har berörts av granskningen eller äger speciell sakkunskap i den behandlade frågan, allt i den omfattning som revisorerna finner lämplig med hänsyn till ärendets allsidiga bedömning.

Varje förslag som väckes av avdelning skall föredragas till avgörande i plenum.

11 §

Ärende avgöres efter föredragning i den ordning som revisorerna bestämmer. Om skiljaktiga meningar uppstår och omröstning begäres, skall revisorerna avge sina röster till protokollet. Är rösterna lika delade, gäller den mening som ordföranden biträder. Revisor som har tagit del i ärendes avgörande äger reservera sig mot fattat beslut.

12 §

Revisorerna skall hos riksdagen eller regeringen göra de framställningar som de finner befogade med anledning av vad som har uppmärksamats vid granskningen.

13 §

Revisorerna skall före den 1 oktober varje år tillstålla riksdagens förvaltningskontor en skrivelse med beräkning av anslagsbehovet för nästkommande budgetår.

14 §

Revisorerna skall årligen till riksdagen avlämna en berättelse över sin verksamhet. Denna berättelse skall vara kammaren till handa senast den 10 januari.

15 §

I en av revisorerna antagen arbetsordning skall meddelas de föreskrifter om ärendenas handläggning och om personalens åligganden som erfordras utöver denna instruktion.

16 §

I arbetsordningen eller genom särskilt beslut kan revisorerna överlämna åt kanslichefen eller annan tjänsteman att avgöra administrativt ärende eller grupp av ärenden som ej är av sådan beskaffenhet att prövningen bör ankomma på revisorerna.

17 §

Revisor, suppleant och tjänsteman får ej obehörigen yppa vad han i arbetet hos revisorerna erfarit om enskilda affärsförhållande eller myndighets affärs- och driftförhållande.

Övriga bestämmelser

18 §

Revisor erhåller arvode med 8 400 kronor för år samt 100 kronor för varje bevistat sammanträde. Särskilt arvode utgår till revisorernas ordförande med 3 000 kronor och till envar av de båda vice ordförandena med 2 000 kronor för år. Suppleant erhåller arvode med 1 200 kronor för år samt 100 kronor för varje bevistat sammanträde.

Under resa och förrättning som revisor eller suppleant företar för sitt uppdrag äger han åtnjuta de förmåner som framgår av ersättningsstadgan (1971:1197) för riksdagens ledamöter och dennas tillämpningsföreskrifter. Vid beräkning av ersättning enligt allmänna resereglementet och utlandsresereglementet skall riksdagens hus i Stockholm räknas som tjänsteställe, dock att under tid då riksmöte ej pågår vederbörandes bostad i hemorten skall anses utgöra tjänstestället.

19 §

Om besvär över beslut av revisorerna är föreskrivet i besvärstadgan för riksdagen och dess verk.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1975, då instruktionen den 14 december 1967 för riksdagens revisorer upphör att gälla.

5 Förslag till Ändring i reglementet för riksdagsbiblioteket

Riksdagen föreskriver i fråga om reglementet för riksdagsbiblioteket att 2, 4, 5, 9, 15 och 16 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Riksdagsbiblioteket är främst avsett för riksdagen, dess delegationer och verk, kyrkomötet, *Kungl. Maj:ts kansli* och de centrala ämbetsverken samt av *Kungl. Maj:t* förordnade eller jämlikt *Kungl. Maj:ts* bemyndigande tillsatta kommittéer.

Biblioteket skall därjämte, i den mån de i första stycket avsedda uppgifterna icke därigenom åsidosättas, betjäna dem, som bedriva forskning eller allvarliga studier.

Föreslagen lydelse

2 §

Riksdagsbiblioteket är främst avsett för riksdagen, dess delegationer och verk, kyrkomötet, *regeringskansliet* och de centrala ämbetsverken samt av *regeringen* förordnade eller jämlikt *dess* bemyndigande tillsatta kommittéer.

4 §

Styrelsen består av tre ledamöter, nämligen:

en ordförande, förordnad av *Kungl. Maj:t* för den tid, som av *Kungl. Maj:t* bestämmes, samt två ledamöter, utsedda av riksdagen för *en tid av tre år*.

För *var och en* av styrelsens *tre ledamöter* utses i samma ordning en suppleant.

Om av riksdagen vald ledamot eller suppleant avgår före valperiodens slut, anställles nytt val för den tid som återstår av perioden.

Arvode utgår till styrelsens ordförande med 2 000 kronor för år och till envar av styrelsens övriga ledamöter med 1 000 kronor för år. Suppleant, som vid förfall för ledamot eller eljest av särskilda skäl inkallas till deltagande i sammanträde, äger åtnjuta ersättning med 50 kronor för varje sammanträdesdag, dock att det sam-

Styrelsen består av tre ledamöter, nämligen:

en ordförande, förordnad av *regeringen* för den tid, som av *regeringen* bestämmes, samt två ledamöter, utsedda av riksdagen för *riksdagens valperiod*.

För styrelsens *ordförande* utses i samma ordning en suppleant. *Om suppleanter för övriga ledamöter finns bestämmelser i riksdagsordningen.*

Varje ledamot erhåller arvode med 1 000 kronor för år samt 100 kronor för varje bevisat sammanträde. Styrelsens ordförande erhåller därjämte särskilt arvode med 1 000 kronor för år. Suppleant, som vid förfall för ledamot eller eljest av särskilda skäl inkallas till deltagande i sammanträde, erhåller arvode med 100

Nuvarande lydelse

manlagda arvodet under ett kvartal icke må överstiga vad som utgår till ledamot under samma tid.

Föreslagen lydelse

kronor för varje bevisstat sammanträde.

5 §

Styrelsen sammanträder så ofta ärendena det fordra.

Vid styrelsens sammanträden föres av överbibliotekarien protokoll, vars riktighet granskas och bestyrkes på sätt, som styrelsen finner lämpligt.

I bibliotekets ärenden är överbibliotekarien föredragande inför styrelsen, och äger han att deltaga i dess överläggningar men ej i dess beslut. Är han från beslutet skiljaktig, åligger honom att till protokollet anteckna sin avvikande mening.

Vid riksdagens början har styrelsen att till riksdagen avgiva berättelse över bibliotekets förvaltning.

Styrelsen skall för varje kalenderår till riksdagen avlämna en redogörelse för sin verksamhet. Denna skall vara riksdagen till handa senast den 31 januari.

9 §

Vid biblioteket äro anställda ordinarie tjänstemän i enlighet med vad gällande stat anger samt, i mån av behov, icke-ordinarie personal.

För anställning som amanuens vid biblioteket erfordras:

a) *att i avlagd studentexamen eller fyllnadsprövning till sådan examen hava erhållit vitsord om minst godkända insikter i engelska, franska och tyska språken;*

b) *att hava avlagt licentiatexamen;*

c) *att inom riksdagsbiblioteket under en tid av minst tre månader hava genomgått provtjänstgöring, anordnad på sätt som av överbibliotekarien bestämmes, och att under sådan tjänstgöring hava ådagalagt lämplighet för bibliotekstjänsten.*

Då särskilda skäl föreligga må styrelsen medgiva undantag från de i andra stycket under a) och b) upptagna villkoren.

Befrielse från provtjänstgöring, helt eller delvis, kan av styrelsen medgivas

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

den som erhållit intyg om godkänd provtjänstgöring vid annat större, vetenskapligt bibliotek.

15 §

De av bibliotekets samlingar, som äro inrymda i riksdagens lokaler, äro tillgängliga för ledamöter av riksdag eller kyrkomöte samt statsrevisorer ävensom för de hos riksdag, kyrkomöte eller statsrevision anställda tjänstemännen, då nämnda lokaler av dem begagnas.

Vederbörande sekreterare eller, där sådan ej finnes, ordförande mottager under sin vård emot kvitto till biblioteket här avsedda böcker och arkivalier.

16 §

På tid, då biblioteket är öppet, erhålles boklån mot låneförbindelse av därtill enligt 2 § berättigade. Härvid skall iakttagas att, om ledamot av riksdagen rekvirerar bok, som redan är utlånad till annan, biblioteket äger återkräva arbetet, oaktat lånetiden icke är tilländalupen. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning, om någon, som är befattningshavare hos riksdagen eller något riksdagens verk eller som representerar kyrkomötet, *Kungl. Maj:ts kansli*, centralt ämbetsverk eller kommitté, på tjänstens vägnar rekvirerar bok, som är utlånad till person eller institution, vilken icke tillhör någon av de nu nämnda kategorierna.

På tid, då biblioteket är öppet, erhålles boklån mot låneförbindelse av därtill enligt 2 § berättigade. Härvid skall iakttagas att, om ledamot av riksdagen rekvirerar bok, som redan är utlånad till annan, biblioteket äger återkräva arbetet, oaktat lånetiden icke är tilländalupen. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning, om någon, som är befattningshavare hos riksdagen eller något riksdagens verk eller som representerar kyrkomötet, *regeringskansliet*, centralt ämbetsverk eller kommitté, på tjänstens vägnar rekvirerar bok, som är utlånad till person eller institution, vilken icke tillhör någon av de nu nämnda kategorierna.

Denna ändring träder i kraft den 1 januari 1975.

6 Förslag till Ändring i reglementet för Nordiska rådets svenska delegation

Riksdagen föreskriver i fråga om reglementet för Nordiska rådets svenska delegation att 1, 2, 6 och 7 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Å varje riksdag väljas, enligt de regler som gälla för val till utskott, aderton medlemmar i Nordiska rådet jämte aderton suppleanter för dessa för tiden intill dess val nästa gång äga rum. Såframt särskilda skäl därtill föranleda, må talmanskonferensen bestämma annan tid för valen, så ock vid *en* och samma riksdag föranstalta om nya val.

Föreslagen lydelse

§ 1

Riksdagen utser vid början av varje lagtima riksmöte aderton medlemmar i Nordiska rådet för tiden intill dess val nästa gång äga rum. Såframt särskilda skäl därtill föranleda, må talmanskonferensen bestämma annan tid för valen, så ock vid *ett* och samma riksmöte föranstalta om nya val.

§ 2

De enligt § 1 av riksdagen valda medlemmarna i rådet bilda jämte de till regeringsrepresentanter i rådet utsedda statsråden Nordiska rådets svenska delegation.

Suppleant inträder i delegationen i stället för vald medlem, som avgått ur denna eller fått förfall, enligt de bestämmelser som gälla för utskott.

Regeringsrepresentant saknar rösträtt i delegationen och dess organ.

§ 6

Delegationen skall årligen till *Konungen och riksdagen* avgiva berättelse om verksamheten vid de sessioner Nordiska rådet hållit under det gångna året.

Delegationen skall årligen till *riksdagen och regeringen* avgiva berättelse om verksamheten vid de sessioner Nordiska rådet hållit under det gångna året.

§ 7

Medlem och suppleant äger att, med det undantag som i andra stycket sägs, för resa, som företages för rådets eller delegationens räkning, åtnjuta resekostnadsersättning och traktamente ävensom ersättning i övrigt enligt bestämmelserna i allmänna resereglementet eller, när fråga är om utrikes resa, utlandsresereglementet, därvid medlem och suppleant skall hänföras till rese- och traktamentsklass A.

Nuvarande lydelse

För resa till sammanträde i Stockholm skall under tid, då riksdagen håller session, reseersättning och traktamente icke utgå.

Arvode utgår till delegationens ordförande med 2 000 kronor för år och till envar av arbetsutskottets övriga medlemmar med 1 000 kronor för år. Suppleant i arbetsutskottet, som på kallelse deltar i sammanträde med arbetsutskottet, äger åtnjuta arvode med 50 kronor för varje sammanträdesdag, dock att det sammanlagda arvodet under ett kvartal icke må överstiga 250 kronor.

Föreslagen lydelse

För resa till sammanträde i Stockholm skall under tid, då riksmöte pågår, reseersättning och traktamente icke utgå.

Varje medlem i arbetsutskottet erhåller arvode med 1 000 kronor för år samt 100 kronor för varje bevisat sammanträde. Ordföranden erhåller därjämte särskilt arvode med 1 000 kronor för år. Suppleant i arbetsutskottet, som på kallelse deltar i sammanträde med detta, erhåller arvode med 100 kronor för varje bevisat sammanträde.

Denna ändring träder i kraft den 1 januari 1975.

7 Förslag till**Ändring i besvärstadgan för riksdagen och dess verk**

Riksdagen föreskriver i fråga om besvärstadgan för riksdagen och dess verk att 2, 6 och 8 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

Talan får föras

såvitt gäller samtliga myndigheter: mot beslut som grundar sig på statstjänstemannalagen eller bestämmelser som meddelats med stöd av lagen och – om hinder ej föreligger enligt lagen den 3 juni 1965 (nr 276) om inskränkning i rätten att föra talan mot offentlig arbetsgivares beslut – över beslut om avtalsbart anställningsvillkor,

såvitt gäller annan myndighet än riksdagens ombudsmän: mot beslut som innefattar vägran att utlämna allmän handling,

såvitt gäller fullmäktige i riksbanken: mot beslut som grundar sig på 25 § eller 26 § bankoreglementet.

såvitt gäller riksdagens förvaltningsstyrelse eller förvaltningskontor och fullmäktige i riksgäldskontoret: därjämte mot annat beslut som rör enskild person.

Nuvarande lydelse

Talan får dock icke föras mot beslut om tillsättning av tjänst *på löneplan C* hos riksdagens kammare eller utskott.

Föreslagen lydelse

Talan får dock icke föras mot beslut om tillsättning av tjänst *i lägst lönegrad F 24* hos riksdagens kammare eller utskott.

6 §

Riksdagens besvärsnämnd består av ordförande, som skall inneha eller ha innehaft domarämbete och ej vara ledamot av riksdagen, och fyra övriga ledamöter, valda inom riksdagen.

Val av ledamöter i besvärsnämnden förrättas för en tid av tre år och gäller till dess nytt val ägt rum. Ordföranden väljs i den ordning som i 33 § 1 mom. riksdagsordningen anges för val av talmän.

Enligt samma grunder utses en ställföreträdare för ordföranden och en suppleant för envar av övriga ledamöter.

Avgår ordföranden eller hans ställföreträdare eller annan ledamot eller suppleant före valperiodens slut, anställs nytt val för den tid som återstår av perioden.

Besvärsnämnden är beslutför när ordföranden eller hans ställföreträdare samt tre övriga ledamöter eller suppleanter är närvarande.

8 §

Till ledamot och suppleant i besvärsnämnden utgår arvode med sjuttiofem kronor för bevisstat sammanträde. Till ordföranden utgår därutöver ett arvode av 3 000 kronor för år.

Ledamot och suppleant i besvärsnämnden erhåller arvode med 100 kronor för varje bevisstat sammanträde. Ordföranden erhåller därutöver arvode med 3 000 kronor för år.

Denna ändring träder i kraft den 1 januari 1975.

8 Förslag till Ändring i bestämmelserna angående Riksdagens författningssamling (RFS)

Riksdagen föreskriver i fråga om bestämmelserna angående Riksdagens författningssamling (RFS) att 1, 3, 7 och 10 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1. I Riksdagens författningssamling skola intagas

a) av riksdagen *fastställda föreskrifter om riksdagsarbetets bedrivande, ordningen hos kamrarna och utskotten samt inom riksdagen förekommande val;*

b) av kammare *fastställda föreskrifter i ämne som angår kammaren enskilt;*

c) av riksdagen eller dess organ antagna instruktioner, reglementen eller stadgor avseende riksdagens organ eller arbetstagare, om instruktionen, reglementet eller stadgan icke intages i Svensk författningssamling; samt

d) av riksdagen eller dess organ beslutade andra författningar eller föreskrifter, som anses vara av sådan vikt att de böra allmängöras genom Riksdagens författningssamling.

2. I Riksdagens författningssamling må därjämte intagas dels i Svensk författningssamling kungjorda författningar som anses böra återgivas i Riksdagens författningssamling, dels av riksdagen eller dess organ beslutade föreskrifter eller andra bestämmelser av vikt för riksdagens organ, ledamöter, arbetstagare eller en större allmänhet.

3. Beslut om införande i Riksdagens författningssamling av författning, föreskrift eller bestämmelser som avses i punkt 1 d) och punkt 2 meddelas av chefen för riksdagens förvaltningskontor.

a) av riksdagen *enligt 8 kap. 19 § regeringsformen utfärdad lag;*

b) av riksdagen eller dess organ *i övrigt* antagna instruktioner, reglementen eller stadgor avseende riksdagens organ eller arbetstagare, om instruktionen, reglementet eller stadgan icke intages i Svensk författningssamling; samt

c) av riksdagen eller dess organ beslutade andra författningar eller föreskrifter, som anses vara av sådan vikt att de böra allmängöras genom Riksdagens författningssamling.

3. Beslut om införande i Riksdagens författningssamling av författning, föreskrift eller bestämmelser som avses i punkt 1 c) och punkt 2 meddelas av chefen för riksdagens förvaltningskontor.

3 §

Tillstånd till tryckning av författning eller föreskrift, som skall infö-

Tillstånd till tryckning av författning eller föreskrift, som skall infö-

Nuvarande lydelse

ras i författningssamlingen, meddelas av vederbörande utskottssekreterare i fall då utskott berett ärendet, av *kammarens sekreterare i ärende som angår kammaren enskilt*, av därtill behörig tjänsteman i riksdagens verk då framställning om publicering avser av verket beslutad författning eller föreskrift samt av chefen för förvaltningskontoret i övriga fall.

Föreslagen lydelse

ras i författningssamlingen, meddelas av vederbörande utskottssekreterare i fall då utskott berett ärendet, av därtill behörig tjänsteman i riksdagens verk då framställning om publicering avser av verket beslutad författning eller föreskrift samt av chefen för förvaltningskontoret i övriga fall.

7 §

Ledamot av riksdagen skall fortlöpande tillställas exemplar av författningssamlingen.

Styrelsen för riksdagens förvaltningskontor äger bestämma vilka domstolar, ämbetsverk, myndigheter, allmänna inrättningar, tjänstemän och andra som kostnadsfritt skola erhålla exemplar av författningssamlingen. Sådana exemplar utsändas med posten från författningssamlingens expedition direkt till vederbörande.

Riksdagens förvaltningsstyrelse äger bestämma vilka domstolar, ämbetsverk, myndigheter, allmänna inrättningar, tjänstemän och andra som kostnadsfritt skola erhålla exemplar av författningssamlingen. Sådana exemplar utsändas med posten från författningssamlingens expedition direkt till vederbörande.

10 §

De ytterligare föreskrifter som prövas erforderliga i anslutning till dessa bestämmelser meddelas av *styrelsen för riksdagens förvaltningskontor*.

De ytterligare föreskrifter som prövas erforderliga i anslutning till dessa bestämmelser meddelas av *riksdagens förvaltningsstyrelse*.

—
Denna ändring träder i kraft den 1 januari 1975.

9 Förslag till

Ändring i bestämmelserna angående ikraftträdande av vissa författningar och föreskrifter, intagna i Riksdagens författningssamling

Riksdagen föreskriver att bestämmelserna skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

I Riksdagens författningssamling införd författning eller föreskrift, som icke intages i Svensk författningssamling, skall träda i kraft *dagen* efter *den då* författningen eller föreskriften enligt meddelad uppgift utkommit *av* trycket, i den mån viss tid icke utsatts varifrån den kommer att gälla eller av dess lydelse icke framgår att den länder till efterrättelse genast efter utfärdandet.

Föreslagen lydelse

I Riksdagens författningssamling införd författning eller föreskrift, som icke intages i Svensk författningssamling, skall träda i kraft *en vecka* efter *det* författningen eller föreskriften enligt meddelad uppgift utkommit *från* trycket, i den mån viss tid icke utsatts varifrån den kommer att gälla eller av dess lydelse icke framgår att den länder till efterrättelse genast efter utfärdandet.

Dessa bestämmelser träda i kraft den 1 januari 1967, dock att de icke skola gälla författning eller föreskrift som sagda dag är i kraft och utan ändring återgives i Riksdagens författningssamling.

Denna ändring träder i kraft den 1 januari 1975.

10 Förslag till Lag med instruktion för valprovsnämnden

Riksdagen föreskriver följande.

1 § Om valprovsnämndens sammansättning och uppgifter föreskrives i regeringsformen, riksdagsordningen och annan lag.

2 § Nämnden sammanträder på kallelse av ordföranden så ofta göromålen påfordrar det.

3 § Nämnden förordnar sekreterare åt sig och äger härutöver anlita särskilda föredragande och experter i övrigt. Ersättning till sekreterare, föredragande och experter bestämmes av nämnden.

4 § Nämnden äger enligt vad som prövas skäligt besluta om ersättning av allmänna medel till den som enligt nämndens beslut kallats att höras i ärende vid nämnden.

5 § I fråga om omröstning i nämnden gäller bestämmelserna i 16 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar.

6 § Nämnden skall i arbetsordning eller eljest besluta
om förande av diarium och protokoll,
om rätt för ordföranden eller dennes ersättare eller för sekreteraren eller anlitad föredragande att vidtaga för ärendenas beredande erforderliga åtgärder,
om expeditioners undertecknande ävensom
om vad som i övrigt skall iakttagas vid ärendenas beredande och avgörande utöver vad som följer av denna instruktion eller andra i lag givna förfaranderegler.

7 § Av nämnden beslutade ersättningar skall utgå av anslag under huvudtiteln Riksdagen och dess verk och utbetalas av riksdagens förvaltningskontor.

8 § Till ledamöter och suppleanter i valprovsnämnden utgår ersättning för deltagande i nämndens sammanträden enligt kommittékungörelsen (1946:394). Därutöver utgår till ordföranden och dennes ersättare ett särskilt arvode med 3 000 kronor för år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1975.

RIKSDAGENS REVISORER 1974-09-26

Riksdagens konstitutionsutskott

I kraftträdandet den 1 januari 1975 av den nya regeringsformen med därtill anknyttande riksdagsordning påkallar vissa ändringar i riksdagens revisorers instruktion. Den under senare år genomförda omläggningen av revisionsarbetet motiverar likaledes en översyn av de grundläggande föreskrifterna om revisorernas verksamhet. Revisorerna har därför låtit göra upp ett förslag till ny instruktion, vilket som *bilaga* är fogat vid denna skrivelse. I anslutning därtill vill revisorerna anföra följande.

Utgångspunkten för översynen har varit en strävan att bringa instruktionen i överensstämmelse med den nya regeringsformens bestämmelser om revisorernas uppgift och kompetens, under samtidigt beaktande av grundlagberedningens och föredragande departementschefens uttalanden i ämnet (prop. 1973:90, s. 433–436). Härutinnan må särskilt erinras om att grundlagberedningen i sitt huvudbetänkande (SOU 1972:15, s. 211) strukit under angelägenheten av att den tendens till koncentration på generella och principiella frågor som har framträtt inom granskningsverksamheten under senare år förstärks. Då regeringsformens nyssnämnda bestämmelser nära ansluter till det utkast till frågans grundlagsreglering som på sin tid gjordes av 1970 års revisionsutredning (betänkandet, s. 32), har utredningens samtidigt framlagda förslag till ny instruktion för revisorerna (s. 46–50) i flera avseenden fått tjäna som förebild vid det nu aktuella förslaget utarbetande. Anledningen till att utredningens instruktionsförslag inte prövades av 1971 års riksdag var som bekant, att resultatet av grundlagberedningens fortsatta arbete först ansågs böra avvaktas (KU 1971:37, s. 5).

Instruktionsförslaget olika paragrafer har allt efter sin sakliga innebörd förts samman i fyra huvudavdelningar, kallade Uppgift (1–3 §§), Organisation (4–6 §§), Ärendenas handläggning (7–18 §§) och Övriga bestämmelser (19–20 §§).

I 1 § har, som ett s. k. portalstadgande, granskningsområdet och därmed revisorernas granskningskompetens angetts. Stadgandet grundar sig på bestämmelserna i 12 kap. 7 § den nya regeringsformen och 2 § den likaledes nya lagen om skyldighet att tillhandahålla riksdagens revisorer vissa handlingar m. m. (SFS 1974:585). Samtidigt har en hänvisning gjorts till de begränsningar av revisorernas granskningskompetens som anses böra gälla. Vidare har framhållits att revisorernas granskning i första hand är av ekonomisk natur men att den i vissa fall kan få formen av en mera allmän förvaltningskontroll. Detta stämmer väl överens med sedan länge tillämpad praxis. Bestämmelser om granskningens omfattning och inriktning återfinns i 2 §. Första meningen har fått en utformning som markerar att gransk-

ningen under ett år inte är fullständig utan har karaktären av stickprovsvis insatta undersökningar. Paragrafens tyngdpunkt ligger dock på framhävandet av att det är frågor av större räckvidd och principiell betydelse som skall stå i förgrunden för revisorernas intresse. Riksdagen har tidigare (KU 1967:60, s. 10) anslutit sig till tanken, att revisorerna borde ha som en särskild granskningsuppgift att undersöka i vad mån samhällsutvecklingen har gjort vissa statliga åtaganden mindre angelägna eller föråldrade. Denna speciella uppgift har ansetts böra nämnas i förevarande sammanhang.

I det inledande avsnittets tredje och sista paragraf slutligen har granskningens syfte närmare klargjorts. Därvid har slagits fast att revisorerna självfallet skall påtala otillfredsställande förhållanden men att målet för granskningsverksamheten ytterst bör vara positivt, innebärande medverkan i en utveckling som ger staten bästa möjliga utbyte av insatta resurser av olika slag. Vidare har angetts att revisorerna i denna sin strävan skall beakta inte bara kostnadsaspekter utan också allmänna samhällsintressen. Granskningens värde som informationskälla för riksdagen, en fråga som har berörts i flera sammanhang, har också betonats.

Avsnittet "Organisation" ger anledning till följande kommentarer.

Den nuvarande instruktionen innehåller i 3 § en bestämmelse om att revisorerna skall arbeta på tre avdelningar och att revisorernas ordförande och båda vice ordförande skall vara ordförande på var sin avdelning. I den nya riksdagsordningen stadgas emellertid att riksdagen skall välja en ordförande och en eller flera vice ordförande. Till skillnad från förhållandet i dag (§ 72 RO) kommer således antalet vice ordförande att vara författningsmässigt obestämt i fortsättningen och bero på riksdagens beslut vid varje särskilt valtillfälle. Redan av detta skäl erfordras en ändring av 3 § den nuvarande instruktionen.

I sistnämnda paragraf föreskrivs som en skyldighet för revisorerna att de skall arbeta på tre avdelningar. Med hänsyn till den fortskridande utvecklingen av revisionsarbetets former kan det dock sättas i fråga, om det är välbetänkt att genom en tvingande bestämmelse i instruktionen binda revisorerna vid en viss inre organisation. Mera ändamålsenligt synes vara att det överlämnas åt revisorerna att själva besluta härom. 5 § instruktionsförslaget har därför utformats så, att revisorerna får möjlighet att välja den arbetsorganisation som de finner lämpligast. Det får förutsättas, vid ett bifall till förslaget, att föreskrifter i ämnet kommer att tas in i revisorernas arbetsordning.

Gemensamma bestämmelser om val inom riksdagen är meddelade i den nya riksdagsordningens 7 kapitel. På grund därav måste 4 § den nuvarande instruktionen utgå. En hänvisning till de nya bestämmelserna görs i 4 § första stycket instruktionsförslaget.

5 § den nuvarande instruktionen innehåller vissa ersättningsbestämmelser som har föga samband med själva organisationen. I instruktionsförslaget har därför bestämmelserna förts över till ett särskilt avsnitt. Revisorerna

återkommer härtill i det följande.

Övriga förändringar under förevarande avsnitt är uteslutande av redaktionell natur.

Det avsnitt av instruktionsförslaget som reglerar frågan om ärendenas handläggning svarar i stort mot den nuvarande instruktionens bestämmelser om revisionsarbetets bedrivande. Allmänt sett kan om avsnittet sägas att ett försök till bättre systematisering av däri ingående paragrafer har gjorts. I sakligt avseende kännetecknas avsnittet av två nyheter.

Den inledande paragrafen (7 §) innehåller sålunda en bestämmelse om att en av revisorerna årligen antagen granskningsplan skall ligga till grund för revisionsarbetet. Därmed skulle ett sedan år 1970 tillämpat system komma att kodifieras. Med hänsyn till den avgörande betydelse som granskningsplanen numera har för verksamhetens planering, uppläggning och fortgång har det nämligen ansetts naturligt, att en föreskrift av nu avsedd innebörd är intagen i instruktionen och inte, såsom för närvarande, enbart i arbetsordningen. Samtidigt har slagits fast att revisorerna kan besluta om granskning även av sådana ärenden som inte är upptagna på granskningsplanen.

Den andra nyheten gäller 15 §, som innehåller bestämmelser om kanslichefens viktigaste åligganden. Motsvarande bestämmelser, i något utvidgad form, återfinns nu i 15 § arbetsordningen. Även i detta fall har emellertid stadgandet i fråga ansetts böra få den större tyngd som ett införande i instruktionen får till följd. Motivet härför är den numera genomförda arbetsfördelning mellan revisorerna och deras kansli som revisorerna utförligt har beskrivit i sitt remissyttrande över grundlagberedningens betänkanden (1972 års verksamhetsberättelse, s. 126 och 127).

Som ett komplement till 15 § instruktionsförslaget stadgas i den närmast följande paragrafen, att revisorerna kan delegera sin beslutanderätt till kanslichefen eller annan tjänsteman. Metoden tillämpas redan nu i den omfattning som framgår av 15, 24 och 26 §§ arbetsordningen.

Som nämnts i det föregående har bestämmelserna om revisorernas arvoden och reseförmåner förts över till ett nytt avsnitt, som avslutar instruktionsförslaget. En mindre ändring, betingad av att revisor enligt den nya regeringsformen alltid skall vara ledamot av riksdagen, har gjorts i författningstexten. Bestämmelserna återfinns under 19 §. I 20 § görs en hänvisning till besvärstadsagan för riksdagen och dess verk.

Enligt revisorernas mening kan sättas i fråga om inte de i instruktionsförslaget under 19 § intagna bestämmelserna – liksom motsvarande bestämmelser för övriga riksdagsverk – bör flyttas över till ersättningsstadgan för riksdagens ledamöter.

Revisorerna vill till sist erinra om följande.

I 6 § bestämmelser om revision av riksdagsförvaltningen (RFS 1968:8) åberopas vissa föreskrifter i kungörelsen 1949:357. Denna kungörelse kommer, såsom antytts i det föregående, den 1 januari 1975 att ersättas av

en särskild lag om skyldighet att tillhandahålla riksdagens revisorer vissa handlingar m. m. Till följd härav bör den nyssnämnda paragrafen ändras i motsvarande mån.

På riksdagens revisorers vägnar
Fritz Börjesson

Per Dahlberg

*Underbilaga***Nr****Instruktion för riksdagens revisorer**

antagen av riksdagen den 1974

Uppgift

1 §

Riksdagens revisorer har till uppgift att på riksdagens vägnar granska den statliga och statsunderstödda verksamheten. Den administrativa praxis som tillämpas vid regeringsarbetet är dock undantagen från revisorernas kontroll. Revisorerna har ej heller rätt, såvida inte riksdagen har lämnat sitt medgivande därtill, att granska verksamhet som bedrivs i form av aktiebolag eller stiftelse.

Granskningen skall främst ta sikte på förhållanden med anknytning till statens budget men kan även avse en bedömning av statliga insatser i allmänhet.

2 §

Den av revisorerna bedrivna granskningen skall ha en sådan omfattning och inriktning, att viktigare sidor av den statliga och statsunderstödda verksamheten blir belysta. Huvudintresset skall knytas till de resultat i stort som har uppnåtts inom olika verksamhetsområden. I enlighet därmed skall revisorerna framför allt beakta frågor som är av mera väsentlig betydelse för den statsfinansiella och förvaltningsekonomiska utvecklingen eller som berör grunderna för det administrativa arbetets organisation och funktioner.

Revisorerna skall vara oförhindrade att uttala sig om behovet och angelägenheten av olika statliga åtaganden.

3 §

Revisorerna skall påtala förhållanden som de finner otillfredsställande samt verka för att en god hushållning iakttas med statens medel och att statens tillgångar utnyttjas efter rationella grunder. De skall därvid fästa uppmärksamheten på möjligheter till ökning av statens inkomster, till besparing i statens utgifter och till effektivisering av det statliga förvaltningsarbetet. Syftet skall vara att främja en sådan utveckling, att staten av sina insatser på skilda områden får det utbyte som med hänsyn till både kostnader och allmänna samhällsintressen kan synas rimligt.

Genom granskningen skall tillfälle till en fördjupad inblick i den med statsmedel finansierade verksamheten beredas riksdagen.

Organisation

4 §

Antalet revisorer anges i riksdagsordningen, som också innehåller bestämmelser om val av revisorer, av suppleanter och av ordförande och vice ordförande.

Revisorerna kallas till sammanträde av kammarens talman så snart val av revisorer har förrättats. Därefter sammanträder de på tider som de själva bestämmer.

Vid samtidigt förfall för de revisorer som har valts till ordförande och vice ordförande förs ordet av den av de närvarande revisorerna som har bevisat de flesta riksdagarna och tillika, om flera har närvarit vid lika många riksdagar, är den till levnadsåren äldste.

5 §

För ärendenas förberedande behandling kan revisorerna arbeta på avdelningar eller särskilda delegationer. Om sammansättningen av sådan avdelning eller delegation fattar revisorerna själva beslut.

6 §

För den löpande utredningsverksamheten förfogar revisorerna över ett av dem tillsatt kansli, som förestås av en kanslichef. Vid kansliet är i övrigt anställda tjänstemän enligt personalförteckning eller eljest i ämnet meddelade bestämmelser.

Av personalen tillsätts kanslichefen efter föredragning av ordföranden och övriga tjänstemän efter föredragning av kanslichefen. Förordnande på tjänsten som kanslichef skall avse en tid av högst tre år.

I mån av behov och tillgång på medel får revisorerna anställa tillfällig personal samt anlita experter och sakkunniga.

Ärendenas handläggning

7 §

Till grund för arbetet hos revisorerna skall ligga en granskningsplan, omfattande de ärenden som skall närmare undersökas. Granskningsplan fastställs årligen av revisorerna, som även kan besluta om granskning i särskild ordning av ärenden som inte är upptagna på planen.

8 §

Enligt vad därom är särskilt föreskrivet äger revisorerna införskaffa de allmänna handlingar, uppgifter och yttranden som de anser sig behöva för sin granskning.

9 §

Revisorerna har rätt att företa de resor och avlägga de besök som de finner erforderliga för granskningsuppdragets fullgörande. Sådan rätt tillkommer också, enligt revisorernas närmare bestämmande, hos revisorerna anställda tjänstemän och av revisorerna anlitade experter eller sakkunniga.

10 §

Revisorerna skall fatta beslut i varje ärende så snart granskningen därav är avslutad. Före beslutet skall revisorerna dock, om detta inte av särskild anledning är obehövt, inhämta yttrande av den som har berörts av granskningen eller äger speciell sakkunskap i den behandlade frågan, allt i den omfattning som revisorerna finner lämplig med hänsyn till ärendets allsidiga bedömning.

11 §

Ärende avgörs efter föredragning i den ordning som revisorerna bestämmer. Om skiljaktiga meningar uppstår och omröstning begärs, skall revisorerna avge sina röster till protokollet. Ordföranden har utslagsröst. Revisor som har tagit del i ärendets avgörande äger reservera sig mot fattat beslut.

12 §

Revisorerna skall hos riksdagen eller regeringen göra de framställningar som de finner befogade med anledning av vad som har uppmärksamrats vid granskningen.

13 §

Revisorerna skall före den 1 oktober varje år tillstålla riksdagens förvaltningsstyrelse en skrivelse med beräkning av anslagsbehovet för nästkommande budgetår.

14 §

Revisorerna skall årligen till riksdagen avlämna en berättelse över sin verksamhet. Denna berättelse skall vara kammaren till handa senast den 10 januari eller, om denna dag är en söndag, påföljande dag.

15 §

På kanslichefen ankommer särskilt:

a) att fortlöpande följa utvecklingen inom den statliga och statsunder-

stötta verksamheten och därvid ägna speciell uppmärksamhet åt sådana förhållanden som kan synas ge anledning till närmare undersökning;

- b) att årligen upprätta förslag till granskningsplan;
- c) att svara för att granskningsärendena blir utredda i vederbörlig ordning och att förslag till framställningar till riksdagen eller regeringen i slutförda granskningsärenden blir upprättade i förekommande fall;
- d) att utarbeta förslag till revisorernas årliga verksamhetsberättelse;
- e) att utarbeta förslag till revisorernas årliga anslagsframställning;
- f) att se till att av revisorerna fattade beslut blir vederbörligen verkställda.

16 §

Revisorerna kan överlämna åt kanslichefen eller annan tjänsteman att avgöra ärende i vilket de normalt skall fatta beslut.

17 §

I en av revisorerna antagen arbetsordning skall meddelas de föreskrifter om ärendenas handläggning och om personalens åligganden som erfordras utöver denna instruktion.

18 §

Envar som tar del i arbetet hos revisorerna skall noggrant iaktta vad rikets grundlagar, denna instruktion och övriga på arbetet tillämpliga föreskrifter innehåller. Särskilt gäller att han inte får yppa vad som enligt givna bestämmelser eller ingångna avtal eller för övrigt enligt sakens natur skall hållas hemligt.

Övriga bestämmelser

19 §

Revisor erhåller arvode med 8 400 kronor för år. Särskilt arvode utgår till revisorernas ordförande med 3 000 kronor och till revisor som har valts till vice ordförande med 2 000 kronor för år. Suppleant erhåller arvode med 1 200 kronor för år.

Under resa och förrättning som revisor eller suppleant företar för sitt uppdrag äger han åtnjuta de förmåner som framgår av tillämpningsföreskrifterna till 13 § ersättningsstadgan för riksdagens ledamöter. Vid beräkning av ersättning enligt allmänna resereglementet och utlandsresereglementet skall riksdagens hus i Stockholm räknas som tjänsteställe, dock att under tid då riksmöte ej pågår vederbörandes bostad i hemorten skall anses utgöra tjänstestället.

20 §

Om besvär över beslut av revisorerna är föreskrivet i besvärstadgan för riksdagen och dess verk.

Denna instruktion träder i kraft den 1 januari 1975, då instruktionen den 14 december 1967 för riksdagens revisorer upphör att gälla.